

*Veľké posvätenie vody na sviatok Bohozjavenia
v chráme Narodenia sv. Jána Krstiteľa v Šamudovciach*

*Veľké posvätenie vody na sviatok Bohozjavenia
v chráme Svätého Ducha v Medzilaborciach*

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

ЗАПОВІТ

св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVIII/2022 ISSN 0139-9012

02/2022

*Veľké posvätenie vody na sviatok Bohozjavenia
na rieke Laborec v Čabtnách*

*Veľké posvätenie vody na sviatok Bohozjavenia
pri chrámovej studni v Nižnej Rybnici*

*Veľké posvätenie vody na sviatok Bohozjavenia
v chráme Nanebovstúpenia Isusa Christa v Slovinkách*

*Veľké posvätenie vody na sviatok Bohozjavenia
v chráme Nanebovstúpenia Isusa Christa v Snine*

Nedeľa o Zakchejovi (Poučenie o túžbe po Bohu a pokání)

Je na škodu, ak záhradník nepozbiera všetku svoju úrodu, ktorá tak vyjde navivoč, a nie je z nej žiaden alebo len minimálny úžitok. A tak je tiež na škodu, ak sa z biblických príbehov nepozbierajú ako plody všetky ponaučenia. Mnohé udalosti z biblickej histórie, či už Starého, alebo Nového Zákona, ukrývajú nesmierne poklady múdrosti, ktorou jedinou môžeme spoznávať Hospodina Boha, ale aj spoznať seba, svoje slabosti, a tak zmúdiť a potom rozumne viesť svoj kresťanský život. Príbeh, udalosť o Zakchejovi je práve takým príbehom, z ktorého môžeme načerpať mnoho ponaučení.

Vzťah k majetku je riešený v Písme Svätom mnohými poučnými príbehmi a podobenstvami. V tomto skutočnom príbehu sa objasňuje dôvod veľkej sociálnej nespravodlivosti v Izraeli, ktorá pramení z egoizmu a nadmernej túžby po blahobyte. Pre ne sa človek stáva otrokom svojich želaní, ktoré uspokojiť je čoraz zložitejšie a nákladnejšie. Tento životný štýl v prepychu, blahobyte a prebytku je zväčša tak nákladný, že sa človek začne dopúšťať aj spoločensky nežiaducich skutkov – krádeží, zneužitia právomocí, podvodov a niekedy až vrážd, aby získal pre seba čo najviac hmotných statkov. Zmeniť takýto štýl života si vyžaduje obrovské úsilie, pretože majetok vie opantať nielen rozum, ale aj srdce človeka. Takto zakorenenú vášeň je veľmi ťažké zo srdca vyplieť, no nie je to nemožné. Práve k tomu nás privádza, resp. povzbudzuje príbeh o Zakcheovi.

Mýtnik Zakchej po stretnutí s Christom zmenil svoj život tak, že sa rozhodol vrátiť štvornásobne všetkým tým, ktorým ukrivdil a rozdať polovicu majetku chudobným. Vďaka tomu, že rozdal značnú časť majetku všeobecne chudobným, pomohol nielen tým, ktorým ukrivdil bezprostredne pri vyberaní daní, ale aj tým, ktorým ukrivdil v širšom zmysle, keď využíval iba pre seba to, čo malo patriť primeranou časťou všetkým. Predaj majetku a jeho rozdanie chudobným neslúžia teda iba ako nástroj askézy, ale slúžia aj ako aspoň čiastočná náprava a náhrada pre tých, ktorým tento majetok mal tiež patriť a slúžiť, ale bol im odňatý a upieraný. **Pokánie Zakcheja je príkladom skutočného pokánia, ktoré sa neobmedzuje iba na prejav ľúlosti nad svojimi hriechmi, no usiluje sa o to, aby napravilo hriechy opačnými, t.j. dobrými skutkami.** Preto sa Evanjelium o Zakchejovi číta v nedeľu pred prvou prípravnou nedeľou pred Veľkým pôstom – Mýtnika a farizeja.

O navštívení Zakcheja Isusom Christom hovorí iba evanjelista Lukáš: „**Potom vošiel do Jericha a prechádzal cezeň. A hľa, muž menom Zakchej, ktorý bol hlavným mýtnikom a**

bol bohatý, snažil sa uvidieť Isusa, kto On je. Avšak nemohol pre zástup, lebo bol malej postavy. Bežal teda napred a vyšiel na divý figovník, aby Ho odtiaľ videl, lebo tadiaľ mal ísť. Keď Isus prišiel na to miesto, pozrel hore, uvidel ho a povedal mu: „Zakchej, zostúp rýchlo dolu, lebo dnes mám zostať v tvojom dome.“ A on rýchlo zišiel a s radosťou Ho prijal. Všetci, ktorí to videli, reptali a hovorili: „Prijal pohostinstvo u hriešneho človeka.“ Ale Zakchej povedal Hospodinovi: „Hľa, Hospodine, polovicu svojho majetku dám chudobným a ak som niekomu ublížil, vrátim štvornásobne.“ Isus mu však povedal: „Dnes nastala spása tohto domu, lebo aj on je synom Abrahámovým. Syn človeka totiž prišiel hľadať a spasiť, čo zahynulo“ (Lk 19, 1–10).

Keď Hospodin Isus uzdravil slepých, vošiel do Jericha, kde ho veľmi túžil vidieť veľmi bohatý muž menom Zakchej, ktorý bol vrchným colníkom. Meno Zakchej je pôvodom hebrejské a znamená „čistý“, „spravodlivý“. Meno človeka by malo odzrkadľovať jeho povahu. No Zakchej nebol ani čistý a ani spravodlivý. To však platilo len do momentu jeho rozhodnutia zmeniť svoj život a naplniť tak význam svojho mena dokonalo.

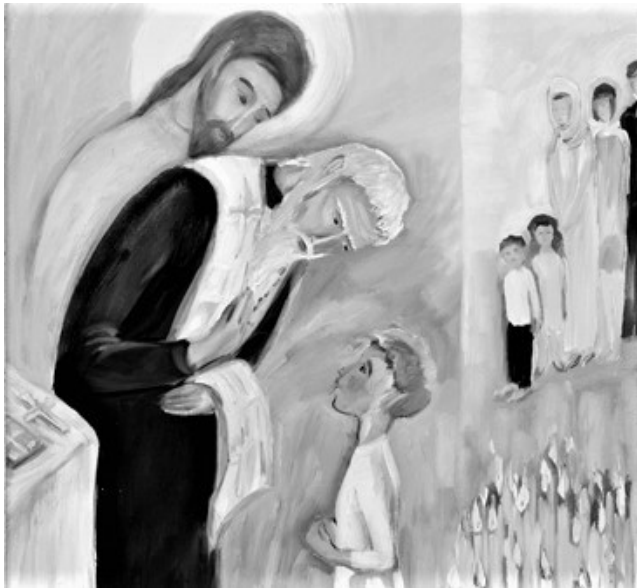
Mesto Jericho bolo známe produkciou a obchodovaním s balzomom, cez mesto viedla obchodná cesta z východných krajín arabského sveta do Palestíny a severnejších maloázijských území a ďalej na Peloponéz, a tak pozícia vyberača daní tu bola obzvlášť dôležitá, taktiež veľmi výhodná a zisková.

Zakchej nebol obyčajný mýtnik, no vrchný vyberač daní, ktorému boli podriadení ostatní mýtnici celej oblasti. V príbehu sa zdôrazňuje, že bol veľmi bohatým človekom – z novozákonnej zvesti však vieme, že len veľmi málo bohatých ľudí nasledovalo chudobného galilejského Učiteľa. V príbehu sa taktiež zdôrazňuje, že Zakchej bol veľmi malý vzrastom, preto nemohol Spasiteľa uvidieť zo zeme. Rozhodol sa vyliezť na divý figovník, aby uzel Učiteľa, ktorého obkolesoval veľký dav ľudí. Christos vedel o kladnom mravnom rozpoložení Zakcheja, s ktorým si Ho želel vidieť, teda že to nebolo iba z vypočítavosti alebo len akejsi povrchnej zvedavosti,

preto ho nielen oslovuje, ale aj navštívi jeho príbytok. Veľká radosť nad tým, že ho Hospodin ako nenávideného hriešnika neobišiel, definitívne vzbudila Zakchejovo svedomie a on urobil trvalý morálny obrat vo svojej duši. Vedomý si toho, že jeho svedomie nie je čisté v spôsoboch získavania peňažných prostriedkov, pred všetkými ľuďmi dáva slávnostný sľub, že svoj hriech chamtivosti a ziskuchtivosti odstráni: „**Hľa, polovicu svojho majetku, Hospodine, dám chudobným a ak som niekomu ublížil, vrátim štvornásobne**“ (čo je v súlade s právnymi predpismi o zlodejoch uvedených v 2Mjž 22, 1 – za každú ukradnutú vec sa vráti späť nielen rovnako, ale plus štvornásobok). Spasiteľ odpovedá takto: „**Dnes nastala spása tohto domu**“, t.j. domu Zakcheja. Ďalej sú slová Hospodina nasmerované k tým, ktorí boli nespojní, že Christos navštívil hriešneho človeka. Zakchej, ako hovorí Isus, je synom Abraháma, nielen podľa tela, ale aj podľa ducha.

Kto chce uvidieť Boha, ten sa musí duchom povzniesť nad materiálny svet, pretože Boh je vyššie materiálneho sveta. Aj najvyššie končiare hôr lepšie uvidíme a spozorujeme ich nádheru a výšku, keď sa postavíme na vyvýšené miesto. A takto bolo aj so spomínaným Zakchejom, ktorý zatúžil uvidieť Boha, a keďže bol malý vzrastom, vyliezol na strom. Tento výstup má však aj duchovnú rovinu. **Uvidieť Boha, ktorý je svätý a najčistejší, môže iba človek, ktorý sa očistil, očistil od špiny hriechu.** Výstup teda je procesom očisťovania sa, procesom liečby, ktorej cieľom je to, aby bol človek hodný uvidieť svätosť – uvidieť samotného Boha. Akou špinou bol pokrytý Zakchej? Bola to nemilosrdnosť, krutosť srdca, egoizmus a láska k peniazom. Z nich pramenil jeho povýšenectvo, opovrhovanie inými, zneužívanie svojho vysokého postavenia, klamstvo, okrádanie a ubližovanie ostatným ľuďom. Akou liečbou mal teda Zakchej prejsť, aby uvidel Christa? Jedine cez ľudomilnosť, vládňosť, milosrdenstvo a nezištné konanie voči všetkým ľuďom – najmä chudobným a tým, ktorým ukrivdil a ktorých vlastne oklamal.

Pokánie Zakcheja bolo úprimné, jeho rozhodnutie zmeniť sa, zmeniť svoj život bolo definitívne. Prečo? Pretože prv, než uvidel Christa telesnými očami a stretol sa s Ním, stretol sa s Ním vo svojom srdci a zahanbil sa kvôli svojim skutkom – spoznal svoju chorobu a zatúžil po Lekárovi. Prečo ešte bolo jeho pokánie úprimné a rozhodnutie zmeniť sa definitívne? Pretože jeho pokánie neskončilo ľútosťou, nebolo iba vý-

počtom zlých skutkov či ich odstránením, no bolo ozdobené skutkami ozajstnej lásky a milosrdenstva k človeku. Akýkoľvek hriech, hoci sa to tak môže zdať, nie je iba individuálnou vecou, nezasahuje iba tohto konkrétneho človeka, no presahuje do najbližšieho a niekedy aj vzdialenejšieho okolia. Každý hriech totiž poškodzuje integritu osoby, jeho duchovný aj telesný život, preto nevyhnutne zasiahne aj iných ľudí prostredníctvom napríklad deformácie vzťahov. Zakchej ľudí okrádal, poškodzoval ich a tak jeho hriech zasiahol množstvo iných ľudí. Vytvoril si k ľuďom nepriateľský vzťah a ľudia ho preto nemali radi, dokonca ním opovrhovali, teda jeho hriech vyvolal u druhých ďalší hriech.

Kto nastúpi na cestu napĺňania Božích prikázaní, hneď na úvod dostane Božiu pomoc a podporu. Zakchej v ten istý deň, v ktorom zatúžil uvidieť a spoznať Spasiteľa, v ten istý deň, v ktorom sa rozhodol zmeniť svoj život, v ten istý deň, v ktorom svoje rozhodnutie zhmotnil do skutkov – predbehol dav ľudí, rýchlo vyliezol na strom, čakal a vyzeral Christa, po výzve Spasiteľa rýchlo zostúpil a s radosťou Ho prijal do svojho domu, v ten istý deň dostáva od Boha dar spásy pre svoj dom: „**Dnes nastala spása tohto domu**“ (v. 9). Jeho rozhodnutie bolo konečné a pokánie skutočné, preto Boh, ktorý pozná aj tie najtajnejšie ozvy srdca, bez akýchkoľvek ďalších podmienok ohlasuje Zakchejovi spásu. Christos tak nekonal vždy a ani často. Skôr vidíme, že ľudia, ktorí k Nemu prišli a chceli Ho nasledovať, dostali podmienku, ktorou by sa k Bohu priblížili (napr. bohatý mladík mal ešte rozdať svoj majetok; chceš byť dokonalý, t.j. svätý a teda spasený? Rozdaj celý svoj majetok a nasleduj Ma. Mladík tak nevykonal a tým zavrhol, odmietol poklad na nebesiach – pozri Mt 19, 16–22). Boh postupuje s človekom veľmi láskavo, milosrdne a aj motivačne. Hneď v úvode snaženia predostiera cieľ – odmenu: Božie kráľovstvo. Podobne ako napríklad lotrovi na kríži: „**Veru, hovorím ti, dnes budeš so mnou v raji**“ (Lk 23, 43). Podobne to nachádzame v Knihe žalmov. Hneď prvými slovami prvého zo 150. žalmov sa hovorí o blaženosti, teda o celi nášho pozemského života a námahy. Žalmista už vopred ukazuje blažený koniec, aby sme v očakávaní nám pripravených bláh bezstarostne znášali útrapy súčasného života. Ako pre pútnikov, ktorí idú po nerovnej a ťažko schodnej ceste, sa námaha zdá menšou v pomyslení na očakávaný odpočinok v celi, tak aj Bohom inšpirovaný žalmista veľmi múdro a šikovne predložil najprv odmenu, aby sme my nemysleli na námahu, ktorú teraz prežívame, no upriamili svoju myseľ na večné blahá – „**Hľadajte najprv Kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť a všetko toto vám bude pridané**“ (Mt 7, 33).

Protodiakon Ján Husár

Očistenie svedomia

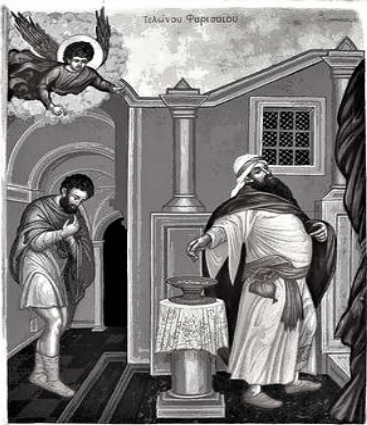
Spokojnosť zlých slúži ako príznak toho, že oni už zaživa sú pochovaní v pekle. **(Sv. Ambróz Milánsky)**

Ak máš čisté svedomie, vtedy máš neustále sviatok, živiak sa dobrými nádejami a tešiak sa aj nádejou na budúce blahá. **(Sv. Ján Zlatoústý)**

Svedomie nás neusvedčuje len vtedy, keď je čisté, ale aj keď je potláčané zlom. **(Sv. abba Dorotej a Ján Lestvičník)**

Podobenstvo o mýtnikovi a farizejovi

Keď sa človek vyberie niekde na cestu, musí vedieť miesto svojho cieľa, musí vedieť, kde sa vybral a na ako dlho. A takto podobne je to aj s Veľkým pôstom – lebo to je tak isto dlhá cesta, dlhá príprava na najkrajší a najväčší sviatok v Pravoslávnej cirkvi – Paschu. **Nedeľa mýtnika a farizeja je nedeľou, ktorá ukazuje – pokoru. Ukazuje, ako by mal svoju modlitbu človek odovzdať Hospodu Bohu, úprimne a s pokorou.** Samotné čítanie Evanjelia ukazuje muža-farizeja, ktorý je sám so sebou spokojný a myslí si, že jeho modlitba sa veľmi páči Bohu. A je si vedomý, že všetko čo robí, je správne. V skutočnosti je jeho modlitba prekrútená, lebo on svoju zbožnosť meria množstvom svojich peňazí. Myslí si, že keď ma veľký majetok, že to je zmysel jeho života a keď dáva dosť peňazí na chrám, že to bude stačiť na jeho spásu. Lenže on nevie to, že bez úprinného pokánia nie je možná spása. No a na opačnej strane stojí mýtnik, ktorý je v tej dobe považovaný za hriešnika pred očami ľudí. Prichádza do Božieho domu – do chrámu a svoju hlavu skláňa a nechce ju ani dvihnúť, lebo si je vedomý svojich poklesov – svojich hriechov. Ale v duchu si hovoril – Bože, buď milostivý ku mne hriešnemu. **Boh je Bohom všetkých ľudí, aj hriešnikov.** Mýtnik odchádza ospravedlnený, no farizej nie; on vlastne nič neprosil od Boha a preto odchádza z chrámu taký, aký prišiel. Pokora nech bude osobná, etnická alebo nacionálna, ktorá sa považuje za znak slabosti a za niečo nedôstojne skutočného človeka.

Čo je vlastne pokora pre dnešného moderného človeka? Pre moderného človeka živeného publicitou, médiami, oslavou seba samého, je ťažko pochopiť, že všetko, čo je dokonalé a krásne nepotrebuje publicitu ani médiá, lebo ma svojho Stvoriteľa. V dnešnej pohutej dobe si veľa ľudí dáva otázku: Kde je Boh? Boh je tam, kde sme ho vyviedli? Mnohí sme ho vyviedli zo svojho života na druhú koľaj a voláme Ho, keď je bieda. Počúvajte slová Evanjelia: **„Podťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťaženi; a ja vám dávam odpočinutie! Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som krotký a pokorný v srdci, a nájdete si odpočinutie duše; lebo moje jarmo je ľahodné a moje bremeno ľahké!”** (Mt 11, 28-30).

Snažme sa, drahí čitatelia, vrátiť Boha do svojich domov, do svojich sŕdc a On nás vyvedie z tej ťažkej situácie. Boh je pokorný, lebo je dokonalý, je prameňom dokonalej krásy. Ten, kto sa približuje k Bohu a pozná Ho, sa okamžite pripája k Božej pokore a je ňou skrásľovaný. To platí aj pre Máriu, Božiu Matku, z ktorej pokora urobila radosť a najväčšie odhalenia krásy na Zemi. Samotný Spasiteľ Isus Christos o pokore povedal: **„Učte sa odo mňa, lebo som krotký a pokorný srdcom“** (Mt 11, 29). Bez Isusa Christa je pravá pokora nemožná, zatiaľ čo u farizeja sa aj praktizovanie svojej viery stáva pýchou. **Návrat k Bohu a Jeho Cirkvi ide cez úprinné pokánie a vyznanie hriechov pred dobrotivým Bohom,** ktorý jediný nás môže z tohto stavu vyslobodiť a uzdraviť. Aká bude naša úprimnosť pokánia pred Bohom, taká bude aj Božia milosť k nám. A nezabúdajme na jednu dôležitú vec, že od každého, kto veľa dostal, bude sa mnoho vyžadovať.

Jer. PaedDr. Ivo Ozimanič

STRETNUTIE HOSPODINOVO

Dôstojní otcovia, drahí bratia a sestry v Christu!

Dnes slávime sviatok, ktorý, čo sa týka jeho ustanovenia, nie je až tak starobyľný ako napríklad Vzkriesenie, Narodenie Isusa Christa alebo Bohozjavenie. Hoci sa začal formovať len v 4. storočí, svojou nesmiernou hĺbkou bohoslovnia, ktorá je v ňom ukrytá, tvorí neoddeliteľnú súčasť Božej ikonómie a harmonicky zapadá medzi tzv. 12 veľkých Hospodských a Bohorodičných sviatkov našej Cirkvi.

Tento sviatok sprítomňuje udalosť zo života mladého Isusa Christa, kedy bol svojou Matkou, Presväťou Bohorodičkou, na štyridsiaty deň prinesený do Jeruzalemského chrámu. Takto to predpisoval Mojžišov zákon, ktorý prikazoval, aby bolo každé prvorodené dieťa mužského pohlavia zasvätené Bohu, a aby sa priniesla obeta za očistenie matky.

Je potrebné podotknúť, že samotná Bohorodička nepotrebovala očistenie, pretože počala bez poškvrvny Duchom Svätým, no ako služobníčka Božia takto prejavila pokoru nielen voči svojmu Stvoriteľovi, ale aj voči zákonu. A rovnako aj Christos, ktorý sa večne rodí od Otca a ako Boh nemá počiatok, sa teraz Pannou na štyridsiaty deň dobrovoľne prináša, ostanúc stále Bohom. Vznešene to opisuje svätý Ján Damaský v bohoslužbe večerne na samotný sviatok: **Безначальное бо Слово Отчее,/ начало приим под литы,/ не отступль Своего Божества,/ от Дивы яко Младенец четыредесятиднев/ Материю вольни приносится в церковь законную (Večné Slovo Otcovo v čase Telo prijalo, hoci svojho Božstva sa nezrieklo. Jeho na štyridsiaty deň po narodení prinášajú do chrámu ako malé dieťa).**

Isus Christos prišiel na náš svet, aby nás vyslobodil z otroctva hriechu a z moci diabla, aby Svojou blahodaťou, Svojím nestvoreným svetlom obnovil v každom človeku obraz Boží. Prorok Izaiáš píše: „**Lud, čo kráča v tme, uvidí veľké svetlo, nad tými, čo bývajú v krajine temnoty, zažiarí svetlo**“ (Iz 9, 1). Týmto Svetlom, alebo ako sme spievali v tropari sviatku - Slnkom spravodlivosti, je Isus Christos. Keď budeme Isusa Christa nazývať Slnkom spravodlivosti, pochopíme, že On je naozaj tým Svetlom, ako píše apoštol Ján Bohoslov, „**nieto v ňom nijakej tmy**“ (1Jn 1, 5).

Celé ľudstvo prostredníctvom jedného človeka – Adama a jeho neposlušnosťou - odpadlo od Boha a tento stav pokračoval tisícky rokov. Ako hovorí apoštol Pavol v liste Rimanom, „**neposlušnosťou jedného človeka sa mnohí stali hriešnikmi, tak aj poslušnosťou jedného človeka (teda Christa) sa mnohí stanú spravodlivými**“ (Rim 5, 11). Ľudia očakávali a túžili po Spasiteľovi, po Jeho príchode na svet. A práve v tejto chvíli sa ľudstvo v osobe starca Simeona opäť stretáva so svojím Stvoriteľom.

Len si predstavme, akú radosť musel mať spravodlivý Simeon! Ved' držal na rukách tak dlho očakávaného Spasiteľa, ktorý prišiel na Zem zachrániť padlý ľudský rod.

Isus Christos nás prišiel oslobodiť od hriechu, čím nás zachránil pred večnou smrťou. Vzkriesenie nie je možné bez zjednotenia sa s Christom a toto zjednotenie môžeme dosiahnuť v tajine Eucharistie. Preto Christos priniesol nielen dar Vzkriesenia, ale priniesol aj Seba samého, aby sme sa zjednotením s Ním stali nasledovníci nebeského kráľovstva.

V tento sviatočný deň, kedy skutočne stretávame Spasiteľa, sme povolaní radovať sa, pretože nám odkryl cestu k životu s Bohom, ku ktorej sme prizvaní všetci. Daj, Bože, aby sa toto stretnutie uskutočnilo pre každého jedeného z nás. Aby ani vek, ani titul, ani poznanie, ani hodnosť, ani nič pozemské nám nebránilo s bážňou stretnúť, **„Toho, ktorého očakával celý Izrael“** (por. Lk 2, 29-32). Amiři!

Jerej Milan Petrisko

STRETNUTIE HOSPODINOVO **(O ikone sviatku)**

Sviatok Stretnutia Hospodinovo je udalosť stretnutia Isusa Christa so spravodlivým Simeonom pri príležitosti prínosu obety za Bohomládenca i Jeho Matku v štyridsiaty deň od narodenia. Bolo to vlastne vykúpenie prvorodeného dieťaťa, ktoré ustanovil Boh ešte počas života Mojžiša, keď si na službu vyvolil rod Levitov. Bola to aj spomienka na prvorodených v Egypte, desiatu a najstrašnejšiu ranu od Boha na Egypt. Taktiež, podľa zákona, bola matka dieťaťa nečistá 40 dní a až po vykonaní predpísaných rituálov mohla opätovne navštevovať chrám a podobne. Udalosť sa odohrala v jeruzalemskom chráme a je opísaná v Evanjeliu podľa Lukáša. Evanjelium znie: **„A keď sa naplnili dni ich očisťovania podľa Mojžišovho zákona, priniesli Ho do Jeruzalema, aby Ho predstavili Hospodinovi, ako je napísané v zákone Hospodinovom: Každý mužský potomok, ktorý otvára lono (matky), nech je zasvätený Hospodinovi. A aby priniesli obeť, ako je povedané**

v zákone Hospodinovom, dve hrdličky alebo dve holúbätá. A hľa, v Jeruzaleme bol vtedy človek menom Simeon, a ten človek bol spravodlivý a bohobojný, očakával útechu Izraela, a Svätý Duch bol v ňom. Jemu bolo slúbené Duchom Svätým, že nezomrie, kým neuvidí Pomazaného Hospodinovho. I prišiel z vnuknutia do chrámu. A keď rodičia prinášali dieťa Isusa, aby urobili s Ním podľa obýčaje Zákona, vzal Ho aj on do svojho náručia, velebil Boha a povedal: „Teraz prepúšťaš, Vládca, svojho služobníka podľa svojho slova v pokoji, lebo moje oči videli Tvoje spasenie, ktoré si pripravil pred tvárou všetkých ľudí: svetlo na zjavenie pohanov, a slávu Tvojho ľudu Izraela“. Jeho otec a matka divili sa tomu, čo sa o ňom hovorilo. A Simeon ich požehnal a povedal Márii, Jeho matke: Hľa, tento je ustanovený na pád a na povstanie mnohých v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať, – a tvoju vlastnú dušu prenikne meč, – aby vyšlo najavo zmyšľanie mnohých srdc. A bola (tu) aj prorokyňa Anna, dcéra Fanuelova, z kmeňa Aserovho. Tá bola vo veľmi pokročilom veku; žila s mužom sedem rokov od svojho panenstva. A ona, osemdesiatštyri ročná vdova, nevychádzala z chrámu, vo dne v noci slúžila (Bohu) pôstom a modlitbami. A v tú istú hodinu pristúpila (k nim) aj ona, chválila Boha a rozprávala o ňom všetkým, ktorí očakávali vykúpenie Jeruzalema. A keď vykonali všetko podľa zákona Hospodinovho, vrátili sa do Galiley, do svojho mesta Nazareta“ (Lk 2, 22–39).

Toto stretnutie má niekoľko symbolických významov – je to stretnutie Boha a ľudstva, stretnutie starej a novej epochy. Ikona nám približuje práve toto. Obrad očistenia a všetko, čo malo byť vykonané podľa Mojžišovho zákona, je zachytené len zobrazením dvoch holubov, ktoré priniesli ako obeť. Holúbätá nesie v rukách spravodlivý Jozef, ktorý je zobrazený na ľavej strane ikony za Presvätou Bohorodičkou. Tá je zobrazená do svojho typického červeno-modrého rúcha a gesto jej rúk symbolizuje odovzdanie Christa na službu ľudskému rodu.

Vpravo sa zobrazuje spravodlivý Simeon Bohopríjemca, ktorý drží dieťa Christa na rukách. Je zobrazovaný ako veľmi starý (obzvlášť dlhá brada), pretože podľa tradície mal v dobe stretnutia vyše dvesto rokov. Bola to Božia vôľa, ktorú mu zvestoval anjel, keď prekladal Starý Zákon do gréckeho jazyka (Septuaginta). Neveril slovám proroka Izaiáša, že Panna počne a porodí syna, preto ich chcel preložiť inak: žena počne a porodí syna. No dostal zjavenie, že nezomrie, pokiaľ nebude na svojich rukách niesť syna z panny, teda Mesiáša Christa z Panny Bohorodičky. Keď sa tak stalo, Simeon vyriekol nádherné slová: „Nyni otpuščajesi raba tvojeho Vlydko...“ (Teraz prepúšťaš, Vládca, svojho služobníka) a požehnal Bohomládenca i Jeho Matku. Bohorodičke predpovedal utrpenie, ktoré bude znášať kvôli svojmu Synovi. Za Simeonom (alebo pri Jozefovi) stojí ešte prorokyňa Anna (spomína sa v Evanjeliu), ktorá drží v rukách zvitok – symbol naplnených prorociev.

Na ikonách je dôležitým detailom prestol, nad ktorým je prístrešok, čo je vlastné len kresťanským chrámom. Je umiestnený za postavami Christa a Bohorodičky (často takmer v centre ikony). Udalosť sa odohrala vo vnútri, v interiéri, o čom svedčí červená látka (plátno) spájajúca krajné budovy kompozície alebo častejšie podlaha, ktorá je jednofarebná a bez zobrazenia tráv či iných exteriérových detailov. Ikonografia sviatku sa sformovala už v deviatom storočí, neprešla výraznými zmenami, pretože je celá založená na texte Evanjelia.

Christos posredi nas!

Protodiakon Ján Husár

Márnotratný syn

Úlohou pravoslávneho veriaceho je svedčiť o svojej viere všade, kde sa nachádza. Svedčiť o svojej svätej, všeobecnej (sobornej) a apoštolskej Pravoslávnej cirkvi. Tej je prisľúbené, že Svätý Duch bude s ňou až do konca sveta. Svätý Duch cez Sväté Písmo a cez Tradíciu sv. Pravoslávnej cirkvi nás vyučuje a vedie týmto životom. Oba tieto pramene si vážime a učíme sa z nich. Nie naším rozumovaním, ale vierou máme žiť a pracovať, lebo požehnaní sú tí, čo nevideli a uverili. Viera je prvý predpoklad kresťanského života. Akokoľvek hriešny a zaťažený hriechom človek nikdy nesmie zúfať, ale musí vierou a nádejou zápasiť o to, aby sa s vierou v Boha dostal do náručia Otca nebeského, tak ako to urobil márnotratný syn.

Dobry kresťan začína byť dobrým vtedy, keď si v pokání uvedomuje svoju hriešnosť a začne vidieť svoju záhubu. Keď sa prebudí, začne sa meniť a získaním pokory začína získavať aj lásku. Viera to bola, čo pošepkala v srdci márnotratnému synovi, čo má urobiť. **„Vtedy vstúpil do seba a povedal si: Kolko nádenníkov má hojnosť chleba u môjho otca, a ja tu hyniem hladom. Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhršil som proti nebu a proti tebe a nie som viac hoden menovať sa tvojím synom; prijmi ma ako jedného z nádenníkov. I vstal a šiel k otcovi. Keď bol ešte ďaleko, uvidel ho otec, zľutoval sa, pribehol, padol mu okolo krku a vybozkával ho. A syn mu povedal: Otče, zhršil som proti nebu a proti tebe a nie som viac hoden menovať sa**

tvojím synom. Ale otec rozkázal sluhom: Prineste rýchlo najkrajšie rúcho a oblečte ho; dajte mu prsteň na ruku a obuv na nohy; potom vezmite vykŕmené teľa, zabite ho a jedzte a veselme sa. Lebo tento môj syn bol mŕtvý, a ožil; bol stratený, a našiel sa. A začali sa veseliť” (Lk 15, 17-24).

Márnratný syn pochopil podstatu viery, svoju nedôstojnosť už byť synom svojho otca a cez pokánie, ktoré vyznal: už nie som hoden byť tvojím synom, chce byť len nádenníkom u svojho otca. To je to ohromné, čo Isus Christos kázal a čo aj dnes káže Pravoslávna cirkev, že Boh je láska a Jeho láska je nemenná, stála a večná. Musíme si uvedomiť, že Boh miluje každého, teda aj mňa hriešneho. Každý môže byť zachránený a Isus Christos aj každého zachraňuje, kto plní Božie prikázania a v pokání prosí o pomoc.

My aj iným máme pomáhať a spolupracovať s nimi v tom, aby sme sa my všetci dostali do náručia Otca nebeského. Tu nejde o chladné rozumovanie, ale o živú vieru a aktívnu vieru, čo aj hory prenáša, ktorá mení ľudí, premieňa na iných, zo zlých na dobrých veriacich. Veriaci nosí v sebe obraz Isusa Christa, čo apoštol Pavel vyjadril slovami: **„Jelicy vo Christa krestitesja, vo Christa oblekotesja”** (Ktorí ste boli pokrstení v Christa, Christa ste si obliekli” (Gal 3, 27).

Všetko, čo sme prežili my pravoslávni na Slovensku, bolo to preto a prišlo preto, lebo Boh nás miluje a chce nám dobré. My veriaci musíme vždy sa poučiť ako treba utrpenie a ťažkosti znášať. Nemali by sme ochabovať, ale ešte usilovnejšie pracovať. Boh nás všetkých má rád a stará sa o nás. **Vo viere musíme nachádzať vždy posilnenie a povzbudenie vo svojich všetkých ťažkostiach a problémoch počas celého svojho života.**

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Tretia nedeľa Pôstnej triody (Mäsopustná) – O poslednom súde

Tretia nedeľa (ak nerátame nedeľu od Zakchejovi) prípravy na Veľký pôst nám dáva do pozornosti tzv. Posledný súd, kedy Boží Syn príde opätovne na tento svet, no nie ako služobník, no ako spravodlivý Sudca. Vo Svätom Písme máme o tejto udalosti niekoľko informácií a napríklad evanjelista Matúš v 25. kapitole píše: **„31 Keď však príde Syn človeka vo svojej sláve a s Ním všetci anjeli, vtedy zasadne na trón svojej slávy. 32 I zhromaždia sa pred Ním všetky národy a oddelí ich navzájom ako pastier oddeľuje ovce od kozlov. 33 Ovce si postaví po svojej pravici a kozlov po svojej ľavici. 34 Vtedy povie Kráľ tým, ktorí Mu budú po pravici: Podďte, požehnaní môjho Otca, vezmite ako dedičstvo Kráľovstvo, ktoré je vám pripravené od stvorenia sveta. 35 Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť, bol som smädný a dali ste mi piť, bol som cudzinec a prijali ste ma, 36 bol som nahý a zaodeli ste ma, bol som chorý a navštívili ste ma, bol som vo väzení a prišli ste ku mne. 37 Vtedy Mu povedia spravodliví: Hospodin, kedy sme Ťa videli hladného a nakrmili sme Ťa, alebo smädného a dali sme Ti piť? 38 Kedy sme Ťa videli ako cudzinca a prijali sme Ťa, alebo nahého a zaodeli sme Ťa? 39 Kedy sme Ťa videli chorého alebo vo väzení a prišli sme k Tebe? 40 A Kráľ im odpovie: Veru, hovorím vám, nakoľko ste to urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to**

urobili. 41 Potom povie aj tým, čo Mu budú po ľavici: Odídte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablove a jeho anjelom! 42 Lebo som bol hladný a nedali ste mi jesť, bol som smädný a nedali ste mi piť, 43 bol som cudzinec a neprijali ste ma, bol som nahý a nezaodeli ste ma, bol som chorý a vo väzení a nenavštívili ste ma. 44 Vtedy Mu aj oni odpovedia: Hospodine, kedy sme Ťa videli hladného alebo smädného alebo ako cudzinca alebo nahého alebo chorého alebo vo väzení a neposlúžili sme Ti? 45 Vtedy im odpovie: Veru, hovorím vám, nakoľko ste to neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste to neurobili. 45 A títo pôjdu do večného trápenia a spravodliví do večného života.“

Nechceme poukazovať na mnohé slová z Evanjelia, zameriame sa na odpovede, ktoré dali Christovi spravodliví aj hriešnici. Čuduj sa svete, sú rovnaké! Keď Isus Christos hovorí prvým, t.j. spravodlivým, hovorí im, čo urobili; keď však vraví k hriešnikom, vraví im opačne – čo neurobili. Odpovede by tak, prirodzene, mali byť rozdielne... no nie sú. „Hospodine, kedy sme Ťa videli hladného ...“ – hovoria obe skupiny ľudí. V čom je teda rozdiel? V pohnútkach, v motívoch! Totiž spravodliví ľudia sa nikdy nebudú chváliť tým, čo spravili, komu pomohli, nebudú to trúbiť na všetky svetové strany, budú to pokorne robiť po celý svoj život v skrytosti a bázni. Boh, ako to oni myslia, im dal príležitosť pomôcť a vediac, že bez Boha by neurobili nič, v krotkosti duše vynakladajú svoje úsilie, aby lásku k svojmu Bohu pretavili do nezištnej pomoci bližnému. Oni sa teda Christa v pokore duše pýtajú: kedy, Bože, sme Ťa videli hladného... V jednej z ranných modlitieb to všetci vyznávame: Ášče bo ot díl spasěši mja, nišť sé blahodát, no dólh páče. Čiže je to náš dlh voči Bohu, konať dobro, nie niečo, čím by sme sa mali vystatovať!

A čo vravia hriešnici? Tiež to isté, čo spravodliví. No aký majú motív? Úplne iný než spravodliví. Oni sa totiž aj tu budú chcieť vyhovoriť, pre aké možné aj nemožné príčiny nemohli nikomu pomôcť. Prečo Christa nevideli? Lebo ich oči boli celý život zaslepené egoizmom. O egoizme Sväté Písmo učí, že je to nadmerná túžba po blahobyte. A táto túžba vedie ľudí k činom, ktoré nikdy neprospejú inému, len im. Teda motívom ich odpovede bol ich vlastný egoizmus a roztopašný spôsob života.

Bratia a sestry! Prečo sú medzi nami aj núdzni ľudia? No preto, ako hovorí nielen sv. Ján Zlatoústý, aby sme my mohli prejavovať milosrdenstvo. Prijmeme za svoj ďalší cieľ v nachádzajúcom Veľkom pôste aj pomoc núdznemu človeku. Práve v dnešnej dobe je týchto núdzných ľudí medzi nami veľmi veľa.

Protodiakon Ján Husár

„Vyznávali, že sú len cudzincami a pútnikmi na zemi“ (Žd 11, 13)

Svätý prorok Dávid v jednom zo svojich žalmov napísal: **„Lebo som hosťom u Teba, pútnikom ako všetci moji otcovia“** (Ž 38, 13; por. Žd 11, 13; 1 Kron 29, 15). Tieto jeho modlitebné slová sú jednoznačným svedectvom toho, aký nestály, nepokojný a rýchlo ubiehajúci je náš život na Zemi. Naše hostovanie a tiež naše putovanie v tomto svete podľa kráľa Dávida pripomínajú nám naše roky, ktoré sa nezadržateľne a nepretržite míňajú jeden za druhým, hovoríme, že odchádzajú do nekonečnej večnosti. A my nie sme v silách tomu zabrániť, zastaviť rozbehnuté kroky nášho života. O tom nás presvedča aj každý rok, ktorý odchádza, a nový rok, do ktorého vstupujeme a ktorý pred nami otvára a do ktorého nás uvádza Božia blahodať. A hoci by sme sa snažili akýmikoľvek okolnosťami prehlúsiť v sebe túto nemilú spomienku či holé konštatovanie danej reality, nepomôžeme si, pretože sami vidíme, ako s ubiehajúcimi i pribúdajúcimi rokmi meníme sa aj my. Pomíne mladosť a s ňou sa míňa aj všetko, čo nás zaujímalo, čo nás priťahovalo, čo tešilo, ale aj čo zarmucovalo. Aj naše telo sa postupne mení, starne, až napokon umiera. A tak nám neostáva nič iné len prijať nepochybnú pravdu vyslovenú spomínaným kráľom Dávidom o tom, že na tejto Zemi sme hosťami, pútnikmi a cudzincami, ktorí prichádzajú na Zem iba na určitý čas, prichádzajú a odchádzajú. V súvislosti s tým nemôžeme nevysloviť ďalšiu hlbokú kresťanskú pravdu, ktorú nám odкрýva sv. apoštol Pavel o nebeskej otcine a nebeskom príbytku slovami: **„Naša otcina je v nebesiach, odkiaľ očakávame aj Spasiteľa, Pána Isusa Christa“** (Fil 3, 20). A ďalšie jeho slová: **„Vieme totiž, že keď sa stánok nášho pozemského príbytku aj zborí, máme dom od Boha, príbytok nie rukou zhotovený, večný v nebesiach“** (2 Kor 5, 1). Áno, tam v nebesiach je naša otcina, tam v nebesiach sám Boh Otec pripravuje pre nás príbytky, ako o tom hovorí aj Isus Christos (Jn 14, 2); tam je naša večná otcina, kde je náš nebeský Otec, ktorý si nás tak zamiloval, že **„dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v Neho verí, ale**

mal večný život“ (Jn 3, 16). Tam je aj náš Spasiteľ, ktorý prichádza na svet, aby spasil to, čo zahynulo (Mt 18, 11), ktorý trpel a zomrel na kríži, aby nás očistil od našich hriechov a uviedol do svojich večných príbytkov. Tam je aj Svätý Duch, iný Tešiteľ, ktorého prisľúbil poslať na Zem Isus Christos od svojho Otca, Duch pravdy, ktorý ich naučí všetkému a pripomenie im všetko, čo im hovoril (Jn 14, 16-17, 26). Tam je aj Preblahoslavená Matka Bohorodička, naša ochrankyňa a modlitebnica na tejto našej ceste do večnosti. Tam sú aj nebeské beztelesné sily, anjeli, naši ochrancovia a tí, ktorí sa modlia za nás pred Bohom; tam sú aj naši bratia v Christu, ktorí nás predišli do večnosti, ktorí verne slúžili Bohu a boli Ním oslávení a ktorí z lásky a obetavosti k nám slabým a hriešnym modlia sa za nás, aby sme aj my boli prijatí do nebeských príbytkov. A toto všetko nás má nabádať k tomu, aby sme ako hostia a pútnici na tejto Zemi hľadali večné **„mesto s pevnými základmi, ktorého Tvorcom a Staviteľom je Boh“** (Žd 11, 10).

Pre plné a správne pochopenie zmyslu slov kráľa Dávida o našom hostovaní a putovaní po tejto Zemi môže nám poslužiť porovnanie pútnika v pravom slova zmysle s kresťanom, ktorý je tiež v inom slova zmysle hosťom, pútnikom a cudzincom.

Pútnik sa na svojej ceste nezaťažuje zbytočným bremenom, nehľadí príliš dlho na čokoľvek príjemné v krajine pre neho cudzej, nezastavuje sa na nejakom mieste dlhšie ako je to potrebné pre nutný oddych a načerpanie nových síl. Podobne má konať aj kresťan, ktorý putuje do nebeskej otciny; nemá príliš privykať k svojmu dočasnému príbytku – zemi, nemá sa svojím srdcom príliš pripútať k čomukoľvek pozemskému, teda

dočasnému. Ako kresťan miluje všetko v Bohu a pre Boha, vo všetkom hľadá spásu duše a večný život, všetko činí, v duchu slov ap. Pavla, na Božiu slávu (1 Kor 10, 31), na Boha skladá svoju nádej, vo všetkom sa odovzdáva do Jeho svätej vôle.

Pútnik sa neznepokojuje tým, že ho na jeho ceste môžu zastihnúť rôzne búrky a nepohody, postretnúť mnohé prekážky a nebezpečenstvá. On všetko znáša, prekonáva v nádeji, že čoskoro odpočinie vo svojej otcine, vo svojom dome. Podobne aj kresťan všetko, čo ho postretnie v živote – radosť i žiaľ, chvíle príjemné i smutné, všetko znáša trpezlivo a v pokore prijíma, dobrorečiac Bohu za všetko (Ef 5, 20). Ako kresťan vie, že všetky pozemské radosti i utrpenia sú len dočasné a prechodné, jedny s druhými sa striedajú tak ako deň s nocou, ako pohoda s nepriazňou. Pevne verí, že všemocná Božia vôľa chce, aby nikto nezahynul (Mt 18, 14), ale bol spasený; že všetky pokušenia, dopúšťané na neho od Boha, slúžia mu ako duchovný liek, ktorý lieči nemoci duše a že múdrosť a láska Otca nebeského uchráni ho pred každým zlom (Zj 3, 10); že všetky jeho pozemské utrpenia

terajšej doby nie sú rovné sláve, ktorá sa má zjaviť (Rim 8, 18), v porovnaní s večnou radosťou a blaženstvom, ktoré ho očakávajú v dome nebeského Otca.

Putujúci cudzou krajinou usiluje sa získať iba to, čo je pre neho potrebné a užitočné a takto získané usiluje sa poslať čím skôr do svojho domu, do svojej otčiny. Podobne aj kresťan, žijúc v tomto svete, prejavuje neustálu snahu byť bohatý v Bohu (Lk 12, 21),

bohatnúť blahými skutkami zbožnosti, pravdy, spravodlivosti, lásky a milosrdenstva. Samotnými pozemskými blahami a bohatstvom, ako hovorí Isus Christos, môže si robiť priateľov z nespravodlivej mamony, aby raz, keď sa pomínie, prijali ho do večných príbytkov (Lk 16, 9).

Pútnik počas svojho putovania po Zemi má pred sebou želanie – čím skôr sa vrátiť do svojej otčiny, do svojho domu. Už samotná myšlienka na otčinu a dom jeho otca slúžia mu ako útecha a radosť v cudzej krajine. Aj kresťan neustále upiera svoj um i srdce k nebu, k nebeskej otčine, myslí na to, čo je hore, a nie na to, čo je na zemi (Kol 3, 2), myslí na jeho večný príbytok, kde sú všetky poklady jeho srdca, myslí na to, kde je jeho život skrytý s Christom (Kol 3, 3). Utešuje sa myšlienkou na pokojný odchod do nebeskej otčiny a k tomu sa pripravuje pokáním, modlitbami a skutkami zbožnosti, očakávajúc svojho Pána s horiacou sviecou viery, lásky a nádeje.

Pre pútnika v cudzích končinách je nevyhnutný spoľahlivý sprievodca a vodca, ktorý ho vedie do otcovského domu, a tiež svetlo, ktoré by mu svietilo na cestu a na všetko, čo ho obklopuje a s čím je spojený jeho život. Takýmto sprievodcom a vodcom na ceste do Božieho kráľovstva je pre kresťana Boží zákon, Božie slovo, ktoré podľa vyjadrenia proroka Dávida je „**sviecou mojej nohy, svetlom môjmu chodníku**“ (Ž 118, 105). No Vodcom a pravým svetlom, ktoré „**osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na svet**“ (Jn 1, 9), je sám Isus Christos a tiež Jeho sväté Evanjelium. Slová Isusa Christa v tomto ohľade sú veľmi jasné: „**Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tme, ale bude mať svetlo života...Ja, svetlo, prišiel som na svet, aby nikto nezostal v tme, kto verí vo mňa**“ (Jn 8, 12; 12, 46). Nocou zastihnutý pútnik sám nevie, kade a ako ide a kde napokon príde, takže zákonite schádza z cesty, blúdi, potáca sa nočnou tíšinou, zachádza i do húšťa a nie je vylúčené, že môže zísť aj do priepasti. Toto všetko sa deje s človekom v jeho mravnom živote a činnosti, ak sa neriadi Božím zákonom, ak sa neosvecuje svetlom Christovým, svetlom Jeho Evanjelia. Kto však chodí cestou Božieho zákona, kto vo všetkom nasleduje svojho Vodcu do nebeskej otčiny – Isusa Christa, ten sa podobá pútnikovi, ktorý chodí vo dne a všetko vidí jasne; ten vie, kde a ako ide a kde nakoniec príde,

pretože pred sebou má neustále cestu Božích prikázaní, aby sa s Ním, teda s Christom mohol spojiť na veky. Hoci je aj unavený týmto putovaním, bezpečne kráča k nebeskej otčine, „**kde za nás vošiel Isus ako predchodca, keď sa stal Velkňazom na spôsob Melchisedeka**“ (Žd 6, 20).

Pútnik na svojej ceste putovania po Zemi potrebuje istý čas a tiež miesto na odpočinok na obnovenie a získanie nových síl v pokračujúcom putovaní. Tiež kresťan putujúci do nebeskej otčiny potrebuje takéto miesto, ale aj čas pre duchovný oddych. Tým miestom duchovného odpočinku je Boží chrám, ktorý sám Isus Christos nazýva svojím domom (Mk 11, 17). V ňom my kresťania ako v dome svojho Otca nachádzame blahodätne odpočinutie od

rôznych súžení, nepokojov, obáv, starostí, ale aj hriechov u podnožia Kríža Christa Spasiteľa. Tu nachádzame aj nesmrteľný pokrm – životodarné Telo a Krv Christovu, pokrm, ktorý lieči všetky duševné nemoci, posilňuje nás v našich nemociach a ob-

novuje naše duchovné sily, a napokon tu nachádzame aj duchovný nápoj, nápoj Božieho slova, ktorý nás povzbudzuje tým, že sám Hospodin je nám na pomoci, potešuje naše srdcia svojimi Božimi prísľubmi a rozveseľuje naše duše radosťou v Bohu. Pre čas v našom duchovnom živote sú vyhradené sviatočné dni a tiež samotné cirkevné sviatky. Veď kvôli tomu ich Cirkev ustanovila, aby nás vytrhla z každodenných starostí života a mohla nás nerušene prenášať do sfér nebeských príbytkov, nebeskej otčiny a tak nás v plnosti mohla pohrúžiť do Božích tajomstiev, oslobodiť nás od ťarchy vášni a telesných žiadostivostí, napájať nás hojnosťou z riavy Božích slastí (Ž 35, 9), aby takto oslavujúci cirkevné sviatky žalmami, hymnami a duchovnými piesňami (Ef 5, 19), pripravovali sme sa k slávnemu víťazstvu vyvolencov Božích, ktorí spievajú Bohu večnú a neutíchajúcu pieseň vďaky a chvály.

Na záver snáď priama otázka pre nás všetkých: Sme ako kresťania pripravení toto všetko naplňať, sme pripravení na tomto našom zemnom putovaní oslobodiť sa od všetkého pozemského, a ako hovorí apoštol Pavel, túžiť zomrieť a byť s Christom (Fil 1, 23)? Sme pripravení vyjsť v ústrety Christu a spojiť sa s Ním naveky? Na nebesách, v dome nebeského Otca je všetko pripravené, pripravené sú Jeho príbytky (Jn 14, 2), príbytky večné v nebesiach, o ktorých hovorí aj apoštol Pavel (2 Kor 5, 1-5; Žd 11, 13-16). A keďže nevieme, kedy sa skončí naše putovanie, žime tak, aby sme boli neustále pripravení (Mt 25, 13) predstúpiť pred Božiu tvár, lebo podľa Isusa Christa Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa nenazdáme (Mt 24, 44). Amen.

Prot. Peter Kormaník

Základné kresťanské čnosti - viera, nádej a láska

Apoštol Pavol v závere svojho najslávnejšieho hymnu hovorí o troch základných kresťanských cnostiach - viere, nádeji a láske. Ony totižto predstavujú istý základ kresťanského života, ku ktorému nás Boh povoláva.

Prvou z cností je viera. Odpovedá nám na zásadné otázky nášho života: Kto sme? Akú máme cenu? Sme milovaní a prijímaní? Kam smerujeme? Čo je cieľom nášho života? Odpoveď Božieho slova na tieto otázky je jasná: **„Ved' Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v Neho verí, ale aby mal večný život. Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze Neho svet spasil. Kto v Neho verí, nie je súdený“** (Jn 3,16-18). Na inom mieste Sväté Písmo hovorí: **„Pravé Svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prišlo na svet. Bol na svete a svet povstal skrze Neho, a svet Ho nepoznal. Prišiel do svojho vlastného, a vlastní Ho neprijali. Ale tým, ktorí Ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi: tým, čo uverili v Jeho meno, čo sa nenarodili ani z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha“** (Jn 1,9-13). Odpoveď na tieto otázky je teda jasná: Sme Boží synovia a dcéry a samotný Boh je náš Otec! Otec, ktorý nás bezvýhradne a bezpodmienečne miluje. Rovnako nás miluje aj Isus Christos, Boží Syn (Jn 20,17). Sme teda Bohu nekonečne vzácní, nekonečne milovaní. Tak vzácní a tak milovaní, že sám Boh z lásky k nám položil za nás svoj život. A ak **„On vlastného Syna neušetril, ale vydal Ho za nás všetkých, akože by nám s Ním nedaroval všetko“** (Rim 8,32). Toto je prvý nosný pilier kresťanského života: Celým srdcom uveríť tejto nádhernej zvesti o Božej láske k nám. Toto je naša viera, náš vzácny poklad.

Druhou veľkou cnosťou je nádej. Možno, že nám nie je veľmi jasné, aký je vlastne rozdiel medzi vierou a nádejou. Skúsme to jednoducho vysvetliť. Viera hovorí o zjavení Božej Lásky, ktoré sa odohralo na kríži. Nádej hovorí o tom ďalšom zjavení veľkej lásky, o ktorom hovorí Sväté Písmo nasledovne: **„Pozrite, akú veľkú lásku nám daroval Otec: voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme. Preto nás svet nepozná, že nepoznal Jeho. Milovaní, teraz sme Božími deťmi, a ešte sa neukázalo, čím budeme. Vieme však, že keď sa On zjaví, budeme Mu podobní, lebo Ho budeme vidieť takého, aký je“** (1 Jn 3,1n). Máme zo zjavenej stelesnenej Božej Lásky, ktorej veríme, veľkú nádej v splnenie toho,

čo nám Láska sľúbila - večnú blaženosť pri Otcovi v našej skutočnej domovine - v nebesiach, v Otcovom dome, kde nás čaká s otvorenou náručou.

Na inom mieste hovorí samotný Isus Christos nasledujúce slová: **„Nech sa vám srdce nevzrušuje! Verte v Boha, verte aj vo Mňa.**

V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?! Keď odidem a pripravím vám miesto, zasa prídem a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja“ (Jn 14,1-3).

Ak veríme v slová Božieho Syna, logicky musíme mať aj veľkú nádej na splnenie toho, čo nám prisľúbil. Boh

zjavil svoju lásku k nám nielen tak, že za nás zomrel na dreve kríža, ale zjavil ju aj v tom, že nás prijal za svojich dedičov a daroval nám Kráľovstvo. Isus Christos nám hovorí povzbudzujúce slová nádeje: **„Neboj sa, maličké stádo, lebo vášmu Otcovi sa zapáčilo dať vám kráľovstvo“** (Lk 12,33). A sv. apoštol Pavol v Liste Rímanom hovorí: **„Ved' všetci, ktorých vedie Boží Duch, sú Božími synmi. Lebo ste nedostali ducha otroctva, aby ste sa museli zasa báť, ale dostali ste Ducha adoptívneho synovstva, v ktorom voláme: „Abba Otče!“ Sám Duch spolu s naším duchom dosvedčuje, že sme Božie deti. Ale ak sme deti, sme aj dedičia: Boží dedičia a Christovi spoludedičia...“** (Rim 8,14- 17). Nádej odpovedá na ďalšie zásadné otázky nášho života: Som vo svojom živote v bezpečí? Akú mám perspektívu? Kam smerujem? A odpovedá nesmierne krásne! Hovorí: Skutočný život sa ešte len začne po našej smrti. Nie je to koniec všetkého ľudského dobra, práve naopak - len jeho začiatok! Po skončení tohto „tienistého“ sveta prichádza nový, skutočný svet Božej Lásky, nové Nebo a nová Zem (Zj 21,1). Tento život je vlastne ešte len príprava na skutočný Život, pre ktorý sa rodíme smrťou, ktorá už viac nie je smrťou (1 Kor 15,54). Práve táto nádej spôsobuje, že sa tu, na Zemi cítime už iba ako cudzinci a pútnici (Zd 11,13) do našej novej, skutočnej vlasti, ktorá je v Nebi (Flp 3,20). Sv. apoštol Pavol vyzýva rímskych kresťanov: **„Však viete, aký je čas, že už nadišla hodina, aby ste sa prebudili zo sna. Ved' teraz je nám spása bližšie, ako vtedy, keď sme uverili“** (Rim 13,11). Tento život a tento svet je len akoby sen a tieň v porovnaní so Svetom a Životom, ku ktorým smerujeme a ktoré nám Boh už daroval. Nemá zmyslu sa kvôli nemu strachovať, či dokonca sa kvôli nemu naplňať hnevom, závišťou a podobným zlom, ktoré nás odlučujú od Boha a znemožňujú, aby sme žili Boží život ... Ved' aj tak zakrátko, za okamih aj tak odídeme domov, k Otcovi. Z tohto dôvodu nás zachvacuje radosť z tejto nádeje a túžba po odchode domov, k Otcovi, práve tak, ako zachvátila už pred vekmi apoštola Pavla, keď z hĺbky srdca napísal: **„Túžim zomrieť a byť s Christom, a to by bolo oveľa lepšie“** (Flp 1,23). Toto je druhý nosný pilier kresťanského života: Celým srdcom uveriť tejto nádhernej nádeji - zvesti o Božom kráľovstve, ktoré nám Boh daroval a v ktorom sa nádejame

žiť večne. Toto je skutočná istota nádeje. Istota preto, lebo tento dar je darom Božej lásky, ak sme uverili Jeho slovám a aj žili podľa nich, ak naša viera, ktorú vyjadrujeme slovami, sa aj prejavila ako živá v našich každodenných skutkoch. Sv. apoštol Jakub vo svojom liste: hovorí: **„Tak aj viera: ak nemá skutky, je sama v sebe mŕtva!**

Ak niekto povie: Ty máš vieru a ja mám skutky. Ukáž mi svoju vieru bez skutkov a ja ti zo svojich skutkov ukážem vieru. Veríš, že Boh je jeden? To dobre robíš. Ale aj diabli veria a trasú sa. Chceš vedieť, márnivý človeče, že viera bez skutkov je neúčinná? Nebol náš otec Abrahám ospravedlnený zo skutkov, keď obetoval na oltári svojho syna Izáka? Vidíš, že viera spolupôsobila s jeho skutkami a že skutkami dosiahla dokonalosť. Vidíte, že človek je ospravedlnený zo skutkov a nie iba z viery“ (Jk 2, 17-24). Toto je istota, o ktorú sa nádej života opiera. Sme teda iba pútnikmi na ceste do nebeskej Vlasti, ktorú nám Boh daroval a ktorá nám teda už teraz patrí. Prečo potom sme ešte stále tu, na Zemi? Prečo potom tento život pred Životom? A práve o tomto hovorí tretia cnosť, ktorou je láska. Veď či nespočívá Nebo a blažený život Boha práve v láske? A neznamená potom prijatie Božieho života, prijatie Neba ako svojho domova, prijatie seba za Božieho syna práve toto: rozhodnutie stať sa činnou láskou tak, ako je láskou Boh? Lebo Boh prejavil svoju lásku činom, obetoval svojho Syna, aby nás vykúpil. Isus Christos prejavil Božiu lásku k nám nielen slovami kázne, ale obetou na kríži. Svojím činom nám zaslúžil nebo. Nielen rozprával, ale predovšetkým konal. Samotný Isus Christos v slovách o poslednom súde hovorí o tom, ako budeme rozdelení na „ovce a kozlov“ (Mt 25, 31 – 46) podľa skutkov milosrdnej lásky voči našim bratom a sestrám, pretože, ako hovorí Sväté Písmo, **„čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“** (Mt 25, 40), tzn., že sme svoju vieru vo vzťahu k Bohu prejavili skutkom lásky voči svojmu bližnému. A ak svoju vieru nežijeme láskou voči bližným, tak nepoznáme základnú podmienuku života vo večnosti – lásku. Všetky tri Božské Osoby Svätej Trojice totiž v nebesiach žijú v láske a láskou, pretože Boh je Láska. Sväté Písmo nás učí: **„Bol som hladný, a nedali ste mi jesť; bol som smädný, a nedali ste mi piť; bol som pocestný, a nepritúlili ste ma; bol som nahý, a nepriodeli ste ma; bol som chorý a vo väzení, a nenavštívili ste ma“** (Mt 25, 42-43), čo znamená, aby sme svoju vieru vo Boha nijak inak neprejavili voči Bohu ako prostredníctvom lásky k bližnému.

-SHB-

CIEL' ŽIVOTA ČLOVEKA

Náš život v tomto svete nie je nič iné ako neustále putovanie k budúcemu veku. (Sv. Tichon Zadonský)

UMŔTVUJTE POZEMSKÉ

(Výklad sv. Jána Zlatoústeho)

„Umŕtvujte teda svoje pozemské údy: smilstvo, nečistotu, vášeň, zlú žiadostivosť a chamtivosť, ktorá je modloslužbou, pre ktorú prichádza Boží hnev na odporujúcich synov, na ktorých ste sa obracali, keď ste medzi nimi žili. Ale teraz všetko odložte: hnev, rozhorčenie, zlobu, ohováranie, škaredé reči zo svojich úst“ (Kol 3, 5-8).

„Umŕtvujte teda“, hovorí sv. apoštol Pavol. Kto je tak nerozumný, aby mŕtvemu, pochovanému telu kupoval otrokov alebo staval dom alebo zhotovoval drahý odev? Nikto. Preto by sme tak nemali robiť ani my. Obvykle si želáme iba jedno, aby sme neboli nahí. Aj tu budeme hľadať iba jedno. Náš prvý človek je pochovaný, nie v zemi, ale vo vode. Premohla ho nie smrť, pochovaný je Víťazom nad smrťou, nie podľa zákona prírody, ale príkazom moci, ktorá je omnoho silnejšia než príroda. To, čo sa deje podľa zákona prírody, ešte môže niekto zničiť, ale to, čo sa deje na Jeho príkaz, nezničí nikto. Nie je nič blaženejšie než toto pochovanie. Radujú sa z neho všetci: aj anjeli, aj ľudia, aj Vládca anjelov. Pre toto pochovanie nie je potrebný ani odev, ani hrob, ani nič podobné. Chcete vidieť prototyp? Ukážem vám kúpeľ, v ktorom bol jeden pochovaný a druhý vstal. Egypťania sa v Červenom mori utopili, no Izraeliti z neho vyšli. Tým istým sa môže uskutočniť pochovanie jedného a narodenie druhého.

Počujte, čo dnes Pavol ohlásil: **„Umŕtvujte teda svoje pozemské údy: smilstvo, nečistotu, vášeň, zlú žiadostivosť a chamtivosť, ktorá je modloslužbou“**. Je ešte niečo horšie než tá chamtivosť? Je neznesiteľnejšia než bláznovstvo a extravagancia pri používaní striebra. Pavol hovorí, že **„chamtivosť je modloslužbou“**. Vidíte, kde končí zlo? Ale nebudte zarmútení! Ja vám len prajem dosiahnuť taký stupeň cnosti, aby o vás bolo počuť potrebné. Povedal som to nie z namyslenosti, nie z moci, ale pre starosť o vás. Odpusťte mi. Keď hovorím o tých veciach, nechcem narúšať slušnosť, ale potreba ma núti. Nehovorím to kvôli súženiu chudobných, ale kvôli vašej spásе, lebo zahynú tí, čo nasýtili Christa. A je dôležité, či nasýtiš biedneho? Keď si hovieš a žiješ v luxuse, všetko je to len rozmar. Nežiadajú od teba, aby si dal veľa, ale podľa svojich možností: **„Umŕtvujte teda svoje pozemské údy“**. Čo to Pavol hovorí? Prečo znovu hovorí **„umŕtvujte“**? Žartuje, keď hovorí, že tie údy sú v nás? Nie je v tom žiadny rozpor. Ak by niekto, keď čisti znečistenú sochu, a dokonca ju pretaví a učiní dokonale lesklou, povie, že ju ničí a

žerie hrdza, a znovu by odporúčal sochu od hrdze očistiť, neprotirečil by si, pretože by ju odporúčal očistiť nie od hrdze, ktorú už očistil, ale tej, ktorá sa objavila potom. Tak aj Pavol nehovorí o minulom umŕtvení, o minulých smilstvách, ale následných. Heretici o tom hovoria, že Pavol odsudzuje stvorenie. Prv povedal: **„Myslíte na to, čo je hore, nie čo je na zemi“** (Kol 3, 2), potom hovorí: **„Umŕtvujte teda svoje pozemské údy“**. Výrazom „pozemské“ poukazuje na hriech a stvorenie neodsudzuje. Samotné hriechy nazýva **„pozemské“**, alebo preto, že sú vykonávané z dôvodu pozemského mudrovania a na Zemi, alebo že ukazujú na pozemskosť hriešnikov. **„Smilstvo, nečistotu“**, hovorí. Nespomína tie skutky, ktoré pomenovať je neslušné. Avšak všetko pomenoval slovom, hovorí: **„Nečistotu, vášň a zlú žiadostivosť“**. Povedal všeobecne o všetkom, pretože všetko je zlá žiadostivosť, aj závišť, aj hnev, aj skleslosť. Ďalej hovorí: **„A chamtivosť, ktorá je modloslužbou, pre ktorú prichádza Boží hnev na vzdorujúcich synov“**. Od hriechu sa ich snažil udržať rôznymi spôsobmi: poskytnutým dobrodením či budúcimi nešťastiami. Hovoriť to nie je príjemné, ale vôbec nie neosožné, naopak, je to osožné.

Prečo znovu začal hovoriť o smilstve? Povedal: **„Umŕtvujte teda svoje pozemské údy“**, a dodáva: **„smilstvo“**. Robí to skoro všade. Robí tak preto, že táto vášň panuje viac než ostatné. To isté urobil aj v liste k Solúnčanom, dokonca, čo je prekvapujúce, aj v liste Timotejovi, keď mu hovorí: **„Zachovaj sa čistý“** (1Tim 5, 22), a tiež na druhom mieste: **„Usilujte sa o pokoj so všetkými a o posvätenie, bez ktorého nikto neuvidí Pána“** (Žd 12, 14). Hovorí: **„Umŕtvujte svoje údy“**. Všetci viete, že mŕtve je odporné, hnusné, hnilé. Keď umŕtvíte, mŕtve už nebude (žiť), a hneď, ako aj telo, začne hniť. Čiže, uhas žiadostivosť, nech bude mŕtva. Ukazuje, že robí to isté, čo aj Christos v krste. Preto ich tiež nazýva údmi, akoby predstavoval nejakého hrdinu, čím svoju reč činí výraznejšou. A dobre povedal: **„Pozemské“**. Ony (údy) sa nachádzajú tu, tu aj hnijú, oveľa viac, než údy (telesné). Nie toľko je zemité telo, koľko je zemitý hriech. Telo je niekedy aj pekné, no hriech nikdy. A tie údy si prajú všetko, čo je na Zemi. Ak je také oko, tak nevidí, čo je na nebi, tiež aj uši, aj ruka a ostatné údy. Oko vidí telá, krásu, formu pozemských vecí a tým sa aj kochá. Uši sa kochajú nežným spevom, gitarou, flautou, škaredými rečami. Toto všetko je pozemské. Čiže, Pavol postaviac veriacich hore pred oltár hovorí: **„Umŕtvujte svoje pozemské údy“**. S tými údmi hore stať nemôžete, tam pre nich nie sú podmienky.

ky. Hlina, z ktorej sú, je horšia než tá, z ktorej je telo. Tá hlina je zlatom: **„Keď si, napísané je, pominuteľné oblečie nepominuteľné“** (1Kor 15, 54). Tie údy sú viac pozemské než telesné. Preto Pavol nepovedal „zo zeme“, ale „pozemské“, pretože tie nemusia byť zo zeme. Tie musia byť na Zemi, tamtie nemusia. Ak ucho nevníma nič tunajšie (pozemské), len slová neba, ak oko nepozera na nič tunajšie, len

na nebeské, sú nie na Zemi. Ak ústa nehovoria o ničom tunajšom, nie sú na Zemi. Ak ruky nerobia nič zlé, patria nie k tomu, čo je na Zemi, ale k tomu, čo je na nebi.

Toto hovorí Christos: „**Ak ťa pravé oko zvádza**“, čiže, ak pozeráš nemravne, „**vylúp ho**“, to jest zlú myšlienku (pozri 1Kor 15, 54). Zdá sa mi,

že slová smilstvo, nečistota, vášeň, žiadostivosť označujú jedno a to isté, zvlášť smilstvo, že všetkými týmito pomenovaniami nás odvracia od ohavného skutku. Toto je naozaj utrpenie. Ako telo bez povšimnutia trpí od horúčky alebo poranenia, tak je to aj s tým. Nepovedal krotte, ale „**umŕtvujte**“, aby sa nemohli znovu postaviť. „**A odložte**“. My odkladáme mŕtve. Napríklad, ak máte otlaky, vyrežete ich ako mŕtve telo. Ak zarežeš do živého, bolí ťa to, ak do mŕtveho, bolesť vôbec necítiš. To isté je potrebné povedať aj o vášňach. Oni činia nesmrteľnú dušu nečistou, vášnivou. Neraz sme hovorili, prečo je chamtivosť nazvaná modloslužbou. Nad ľudstvom zo všetkého najviac panujú: chamtivosť, nezdržanlivosť a zlá žiadostivosť. „**Pre ktorú prichádza Boží hnev na odporujúcich synov**“. Odporujúci synovia preto, aby ich zbavil odpustenia a ukázal, že pre neposlušnosť patria medzi tých, „**na ktorých ste sa obracali**“ a pokorili sa. Ukazuje, že sa ešte stále nachádzajú medzi takými. Hovoriac tak, ich aj chváli: „**Ale teraz všetko odložte: hnev, rozhorčenie, zlobu, ohováranie, škaředé reči**“. Tu vymenúva všetko: srdce – hnev, ústa – ohováranie, oči – smilstvo, chamtivosť, ruky a nohy – klamstvo, starý spôsob myslenia. Uňho je iba jeden kráľovský obraz – obraz Christa. Ukazuje, že údy, či veľké alebo malé, majú jeden kráľovský obraz, zdá sa mi, že ma na myslí prevažne (kresťanov) z pohanov.

Zdroj: Толкования Св. Писания. Толкования на Кол. 3:5 (optina.ru)

Pripravil: **prot. pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.**

OČISTENIE ROZUMU A SRDCA

Človek navyknutý prejavovať odoprenie poslušnosti Bohu neplnením príkázaní, zriekne sa aj samotného Boha počas prenasledovaní. Lebo taký človek uprednostňuje telesný život pred Bohom a telesné pôžitky hodnotí vyššie ako božské príkazy. (**Sv. Maxim Vyznávač**)

Skúmaj svoje srdce a zistíš, že nič nemôže ho uspokojiť a naplniť, okrem Boha. Jeho aj hľadaj všetkými silami svojej duše. A keď budeš hľadať, nájdeš. (**Sv. Teofan Zatvorník**)

Boh požaduje od nás čistotu srdca, dobré svedomie, užitočné reči, čisté a dobré myšlienky. (**Sv. Makarij Velký**)

POKÁNIE AKO SPASITEĽNÝ PROSTRIEDOK NÁVRATU KAJÚCNIKA K BOHU (II)

Črty ozajstného pokánia

Učiac o pokání, Isus Christos v podobenstve o márnokratnom synovi (Lk 15, 11-32) uvádza črty ozajstného pokánia. Mladší syn, ktorý odišiel od otca do ďalekej krajiny, premárnil svoj majetok vyžiadaný od otca a ocitol sa vo veľmi biednej situácii; trpiac hladom a ľudským opovrhnutím, „**vstúpil do seba**“ (v. 17), obrátiac pozornosť na svoje biedne postavenie; spomína na dni v otcovom dome prežívané v hojnosti, dostatku a spokojnosti dokonca aj jeho nádenníkov, porovnáva svoju situáciu s ich situáciou a takto uvažuje: „**Kolko nádenníkov môjho otca má hojnosť chleba, a ja tu hladom hyniem**“ (v. 17). A v tom momente sa v jeho srdci rodí zámer vrátiť sa k otcovi a urobiť pokánie pred ním zo svojho nerozumného odchodu od neho: „**Vstanem, pôjdem k svojmu otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou. Už viac nie som hoden volať sa tvojím synom; urob ma jedným zo svojich nádenníkov**“ (v. 18-19). Tento blahý zámer v tom momente aj uskutočňuje: „**Nato vstal a odišiel k svojmu otcovi**“ (v. 20). Keď ho otec zďaleka uvidel, zľutoval sa nad ním, s láskou ho prijal; on - syn pokorne vyznáva pred ním svoj hriech: „**Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou. Už viac nie som hoden volať sa tvojím synom**“ (v. 21). Otec aj bez toho všetkého s láskou privítal svojho syna a keď ten pokorne vyznal pre ním svoj hriech, vrátil mu predošlú dôstojnosť a usporiadal bohatú hostinu z radosti, že jeho syn „**bol mŕtvy a ožil, bol stratený a našiel sa**“

(v. 32). Pokánie márnokratného syna sa prijíma ako obraz, vzor, príklad pokánia všeobecne pre každého človeka, ktorý chce žiť v Božej prítomnosti.

Aj posledné poučenia Isusa Christa pred Jeho vystúpením na nebo završujú sa kázňou o pokání: „**Tak je napísané, že Christos**

musel trpieť a tretieho dňa vstať z mŕtvych, a v Jeho mene musí sa kázať pokánie a odpustenie hriechov všetkým národom, počnúc od Jeruzalema“ (Lk 24, 46-47). Tým Isus Christos chce svojim učeníkom zdôrazniť nevyhnutnú pravdu, že Ním vykonané dielo spásy má všetkých priviesť k pokániu. „Tak je napísané“. V Starom Zákone bolo predobrazmi dané a svätými prorokmi predpovedané, že utrpenie vezme na seba Christos kvôli ľuďom za ich hriechy a že to bude vôľa samotného Boha: „**Hospodin spôsobil, aby Ho zasiahla neprávosť všetkých nás... On bol prebodnutý pre naše priestupky, zmučený pre naše neprávosti. On znášal trest za náš pokoj, Jeho jazvami sa nám dostalo uzdravenia“** (Iz 53, 6, 5). „**Christos musel trpieť**“; nie preto „musel“, že tak predpovedali proroci, ale preto aj prorokmi bolo predpovedané, preto aj utrpenia boli potrebné, lebo to vyžadovalo dielo spásy človeka. Boh vlastne hneď po páde volá prvého človeka k pokániu a nepochybne, ak by bol tento priniesol pokánie a vyznal svoj hriech pred Ním, On by mu odpustil jeho hriech a uzdravil ho, zahojil rany jeho duše, avšak človek neodpovedal pokánim na výzvu k pokániu a utajil v sebe hriech. To malo za následok, že smrtonosný jed hriechu ostal v ňom a začal hlbšie a hlbšie prenikať do jeho prirodzenosti a prostredníctvom človeka rozprestrel svoju ničivú moc aj na vonkajšiu prírodu. Človek, ktorý nepreukázal úprimnú skrúšenosť srdca a nepriniesol patričné pokánie, stal sa pred Bohom „vinným“, lebo vniel narušenie, rozvrat tak do svojej prirodzenosti, ako aj do viditeľného sveta - postavil sa proti vôli Tvorcu, porušil Jeho zákony a odklonil sa od jemu určeného poslania; stal sa „nešťastným“, lebo sa pozbavil Božieho zalúbenia a uvalil na seba nespočetné biedy a utrpenia; stal sa „úbohým“, hodným poľutovania, lebo tak hriech, ako aj tvrdohlavosť (zanovitosť) v hriechu vykonal nie podľa toho, že sa zámerne protivil Bohu, ale podľa nerozumnosti a krajnej ľahkomyselnosti.

Isus Christos zobral na seba vinu človeka, trpel, zomrel za neho a vstal z hrobu, aby položil základ, počiatok znovuzrodenia a obnovy tak prirodzenosti samého človeka, ako aj celého sveta. Naším Spasiteľom Isusom Christom bolo vykonané všetko, aby boli zahladené následky hriechu: hriech bol potrestaný, odpustenie bolo vymožené, blahodátne prostriedky pre odstránenie (vysatie) jedu hriechu a vyliečenie jeho následkov sú dané v plnosti a hojnosti; Tvorcovo určenie ohľadne človeka je znovu nastolené, obnovené; rozvrat, narušenie prírody odstraňuje sa a nakoniec bude úplne zničené a napravené po zničení smrti; teraz človeku ostáva iba jedno - priznať hriech, priniesť úprimné pokánie a prosiť Vykupiteľa, aby spasiteľná sila Jeho utrpení a vzkriesenia rozprestrela sa na celé jeho bytie - dušu i telo, vyliečila jeho hriechne neduhy, doplnila jeho slabosti a vrátila mu priazeň, zalúbenie Otca nebeského; slovom - spasiteľné pokánie teraz sa musí vykonávať v mene Christovom, podľa viery a presvedčenia v Jeho vykupiteľské zásluhy, a v nádeji na Jeho milosrdenstvo a ľudomilnosť: „**Tak je napísané, že Christos musel trpieť a tretieho dňa vstať z mŕtvych, a že v Jeho mene musí sa kázať pokánie na odpustenie hriechov všetkým národom, počnúc od Jeruzalema“** (Lk 24, 46-47)...(Pokračovanie)

Prot. Peter Kormaník

MEDZI NEBOM A ZEMOU (VII.)

Hospodi pomiluj! – Pane, zmiluj sa!

Na ekteniách počas bohoslužieb vyslovujeme mnoho rôznych potrieb, ktoré završujeme prosbou Hospodi pomiluj – Pane (Bože), zmiluj sa! Boh počuje naše prosby, počuje naše Hospodi pomiluj! Ale pokiaľ človek robí zlo a žije svoj život bez pokánia a v hriechu, nebudú jeho prosby vypočuté a nebude spasený. V týchto dvoch slovách sa odráža celý modlitebný zápal a nadšenie zhromaždenej obce na svätej Liturgii. Táto krátka modlitba je všeobjímajúcou a súčasne najjednoduchšou a každému veriacemu pochopiteľnou modlitbou v každej núdzi a potrebe človeka Hoci je modlitbou veľmi krátka, predsa len obsahuje jasné, výstižné a hlboké myšlienky. Patrí k najčastejšie užívaným modlitbám nielen na svätej Liturgii, ale aj na iných bohoslužbách.

Slová Hospodi pomiluj robia zázraky, iba keď sme čistí od hriechu. O tom nám na mnohých miestach svedčí aj samotné Evanjelium: „Pane, Synu Dávidov, zmiluj sa nad nami“ (Mt 20,30), začali kričať dvaja slepí sediaci pri ceste a v tom čase hneď videli. „**Isus, Učiteľ, zmiluj sa nad nami**“ (Lk 17, 13 – 14), kričali desiatí malomocní na okraji mesta a pokiaľ došli do mesta, boli čistí a zdraví. „**Pane, zmiluj sa nad mojim synom; je námesačnikom a zle je s ním**“ (Mt 17, 15), prosil za syna nešťastný otec a Christos ho uzdravil. Keď na mori strhla sa veľká búrka, že vlny sa valili na loďku, učeníci preľaknutí vysokými vlnami, zobudili Isusa slovami: „Pane, zachráň nás, hynieme!“ A Christos vstal a zakázal vetru a rozbúreným vlnám a všetko sa utišilo. Čo kričala kanaánska žena za Christom? „Pane, Syn Dávidov! moja dcéra je hrozne posadnutá démonom!“ A Boh vypočul jej vieru, aby ukázal príklad budúcim pokoleniam a aj nám a učinil zázrak slovami: „**Žena, veľká je tvoja viera! Nech sa ti stane ako si želaš!**“ (Mt 15, 22 – 28).

Jeden človek sa v noci modlil Isusovu modlitbu: „Hospodi Isuse Christe, Syne Božij, pomiluj mja hrišneho“ (Pane Isuse Christe, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym). Modlil sa niekoľko hodín pohrúžený do svojho srdca, nevnímajúc svoje okolie. Zrazu sa pred ním v tichosti zjavil démon, padol pred ním na kolena a prosil: „Ja ťa prosím, nehovor toto meno (Isus), prosím ťa, nehovor ho! Nehovor toto meno a ja ti dám celý svet! Dám ti všetko, čo budeš chcieť, slávu, moc, silu, čokoľvek.“ Tento mladý človek si nevsímal jeho prosby a modlil sa ďalej.

Hospodi pomiluj nám na Liturgii symbolizuje tri veci.

Po prvé, že bohoslužba sa nedeje len cez kňaza, ale je na nej účastný aj národ a osobitne čisté a nevinné deti. Práve čistá detská prosba má pred Bohom veľkú silu.

Po druhé, týmito dvoma slovami Hospodi pomiluj potvrdzujeme, že všetky dobré veci, všetky blahá nebeské i pozemské, o ktoré prosíme, prijímame ako dar od Boha.

Po tretie, aby sme boli spasení, potrebujeme Božiu blahodať, bez ktorej niet spásy. Priepasť medzi Bohom a človekom, ktorý hreší, môže prekonať iba Božia milosť.

V roku 1979 v chráme svätého Konštantína v Pire sa slúžila svätá Liturgia.

Bol sviatok svätého Nektária Egynského. Slúžil jeden kňaz spolu s diakonom. Keď sa skončila svätá Liturgia, rozdali antidor a národ sa rozišiel domov. Keď všetko poupratovali v chráme, vyšli von. Pri dverách chrámu ich už netrpezlivo očakávala im známa veriaca. „Čo tu robíš, čo potrebuješ?“, spýtal sa kňaz. „Čakám na Toho, kto slúžil spolu s vami, aby som dostala od Neho požehnanie. Chcem sa s Ním stretnúť, kde je? On tam celý žiaril!“ Keď to počul kňaz, doslova onemel. Nakoniec sa vynašiel a povedal jej: „On už vyšiel cez bočné dvere.“ Táto žena po týchto slovách odišla, žehnajúc sa so slovami: Hospodi pomiluj, Hospodi pomiluj, Hospodi pomiluj. Pretože to bol samotný Isus Christos, ktorého videla slúžiť spolu s kňazom a diakonom... (Pokračovanie)

ThDr. Ján Pilko, PhD.

Použitá literatúra:

АНАГНОСТОПУЛОС, С.: 2016. Беседы о литургической жизни Церкви. Санкт-Петербург. 2016, s. 45.

KORMANÍK, P.: Pravoslávna liturgia I. Prešov 1999.

Patriarcha Pavel – malý muž veľkej viery

„Čím väčšia je tma, tým jasnejšie svietia hviezdy.“ Pravdivosť tohto starého príslovia už bola históriou nespočetne krát potvrdená. No najviac sa potvrdila v živote Cirkvi. Jednou z takýchto hviezd bol bezpochyby už zosnulý srbský patriarcha Pavel. Možno že jeho svetlo bolo v Cirkvi i medzi ľuďmi preto tak jasné, lebo doba, v ktorej „horel“ za Christa i za človeka bola obzvlášť temná, krutá a pochmúrna. Na cirkevnom poli sa usiloval hospodáriť ateistický režim. Ani na politickom a spoločenskom poli to nebolo o nič lepšie. Nasilu a bez „ladu a skladu“ zlepené bratstvo „socialistických národov;“ umelo vytvorené autonómne či federatívne republiky, ktoré zakončili svoju púť bratovražednými bojmi a nenávisťou voči inému a inakšiemu. A práve v týchto časoch pôsobil srbský patriarcha Pavel, ktorý svetlo Christovej tváre neraz prinášal do tých najtemnejších mrákav, visiacimi nad zvereným ľudom a krajom, v ktorom sa narodil i pôsobil.

Gojko Stojčević – také bolo občianske meno neskoršieho patriarchu. Narodil sa 11.9.1914 v obci Kučanci v Slavónii. Jeho detstvo bolo tiež tak trochu podobné na det-

stvo Jána Krstiteľa, pretože aj on skoro prišiel o svojich rodičov. Jeho otec Štefan, ktorý sa vrátil z Ameriky do svojej rodnej obce, čoskoro zomrel na tuberkulózu a matka Anna taktiež nežila dlho. O jeho výchovu sa preto starali stará mama a teta. Gojko bol však už od detstva chorľavý. Jeho malý vzrast a slabé telesné zdravie sa veľmi nehodili pre ťažké dedinské práce, preto jeho tetka ho poslala na štúdiá. Vyštudoval gymnázium, po ktorom ho teta zapísala do Sarajevskej cirkevnej školy. Po jej absolvovaní študoval bohosloveckú a tiež lekársku fakultu. Okúsil však aj fyzickú i kancelársku prácu. Osud utečenca pred ustašovským režimom, robotníka, ktorý nakladá uhlie na železničnej stanici i vychovávateľa, ktorý neváhal skočiť do vody, aby zachránil topiace sa dieťa.

Duchovná cesta vладыky Pavle sa začala v monastieri Sv. Trojice na Ovčari. Bulharské okupačné vojská tu na smrť dobili jeho spolubratov – poslúšnikov Luku a Radoslava. Neskôr ako poslúšník žil v monastiernoch Vujan a Blagoveščenje, no neskôr s bratstvom prechádza do monastiera Rača, kde poslúšník Gojko prijal mníšske meno Pavel a následne i diakonské a kňazské svätenie. Odtiaľ bol poslaný ako vyučujúci na Prizrensku bohosloveckú školu a po vojenskej službe odchádza aj na vyššie teologické štúdiá do Atén. V tom čase značne zdecimovaná Srbská pravoslávna cirkev hľadala vhodných kandidátov na uprázdnené episkopské miesta. Pri jednej návšteve gréckeho archiepiskopa Dorotheja v Srbsku sa tento hierarcha obrátil k synodálnym otcom so slovami: „Nemusíte mať starosť o nových episkopov, pokiaľ máte kandidátov ako je otec Pavel.“ V Aténach o. Pavla aj zastihla zvesť, že bol vybraný na episkopskú katedru Raško – prizrenskej eparchie.

Kosovo a Metochiu, kde sa rozprestierala jeho eparchia, vладыka Pavel miloval. Vždy si zachoval ľudskosť a lásku nielen ku svojim, ale i k nepriateľom. Jeho strádania, misionárska práca, nadľudské úsilie a dobrota, podvižnícky život i obrovská obeta pre zachovanie kresťanských koreňov Kosova a Metochie by si zaslúžili samostatnú monografiu. Chodil zväčša pešo od chrámu do chrámu, od rodiny do rodiny, od monastiera k monastieru, povzbudzoval, utešoval, ale aj plakal s plačúcimi, modlil sa, opravoval budovy a tiež nenávisťou zmrzačené duše. Ako raško-prizrenský episkop bol v roku 1990 zvolený za 44. predstaviteľa Srbskej pravoslávnej cirkvi.

Aj na novom poste patriarcha Pavel ostal tým, čím bol. Skromným modlitebníkom; veľkým odborníkom, ktorý pri svojich náučno-bohosloveckých dielach zostal jednoduchým človekom; úprimným spolubesedníkom pre vzdelaných i pre tých „jednoduchých“; no najmä a predovšetkým duchovným pastierom, ktorý napomínal viac skutkami ako slovami. Veriaci o ňom hovorili: „Ako myslel, tak aj hovoril a ako hovoril tak aj žil“.

Osobitne cenné boli slová patriarchu Pavla najmä v čase bratovražedných konfliktov. Kázal, radil i prosil, aby všetci vždy postupovali ako ľudia a nikdy ako „neľudia“. Veď radšej byť hoc mŕtvym človekom, ako živým nečlovekom. Svoju srbskému národu, ktorý tak miloval a s ktorým tak strádal, odkazoval: „Bud' budeme ako ľudia, alebo nech nás radšej nieto.“ Veď nemôžeme hľadať pre seba mier, pravdu a slobodu, keď ich nedoprajeme aj iným. A ak už nemôžeme žiť s inými dokonale ako bratia, tak žíme s nimi aspoň s bratskou trpezlivosťou. Božia zem je dostatočne široká a priestranná a ak budeme ľudia, bude na nej miesta pre všetkých“.

Patriarcha Pavol totiž robil jasný rozdiel medzi vojnou dobyvačnou a obrannou. Príklady bral opäť zo Svätého Písma, počnúc bojom archanjela Michala proti satanášovi, až po evanjeliové slová: „Nikto nemá väčšej lásky ako ten, čo svoj život kladie za svojich blízkych“ (Jn 15, 13). Preto radil, že ak je nutné bojovať – tak po ľudsky. V boji však nie je vylúčené strádanie a utrpenie. Ak teda máme strádať alebo zomrieť, tak iba ako ľudia.

Veď byť ako neľudia to nech radšej vôbec nie sme. Pripomínal, že starí Srbi mali príslovie: „Radšej prísť o hlavu, než zašpiniť dušu hriechom.“ To príslovie však bol iba svojsky – národné prerozprávajúci citát z Matúšovho evanjelia: „Čo osoží človeku, ak získa hoci celý svet, ale utrpí škodu na duši?“ (Mt 16, 26). Patriarcha to objasňoval aj nasledujúcimi slovami: „Človek sa rodí, aby na zemi aj zomrel. No ak zomiera, je lepšie zomrieť za pravdu a v pravde Boha, než činiť nepravdu iným a zanechávať zlé stopy za sebou.“ Preto nikdy v boji netreba zabúdať na česť a dôstojnosť.

Patriarcha Pavel vo svojich kázňach zdôrazňoval, že Boh chce mať v človekovi spolupracovníka a nie iba diváka. Vyzýval preto veriacich k námaha a spolupráci v Božom diele. Na tej sa človek môže zúčastniť aj na každej sv. Liturgii. Na ňu vždy ľudia prinášali to, okolo čoho sa namáhali: pšenicu – chlieb, vinič – víno. Námaha prinášaná Bohu je aj to, ak ráno vstaneš a ideš na službu Božiu. „Preto ako hovoril, ak ti je ťažko vstať a ísť na sv. Liturgiu, spomeň si, že i to je dar Bohu.“ On sám tento dar za seba a za všetkých s láskou prinášal, ak to bolo možné každý deň. Počas týždňa slúžil sv. Liturgiu v budove patriarchátu za účasti veľkého množstva veriacich. Po bohoslužbe ešte okrem požehnanja rozdával slová útechy, povzbudení a modlitieb mnohým, ktorí k nemu prichádzali.

Patriarcha Pavol bol človekom bohoslužby a modlitby. Takým bol ako mních a jeromonach v monastieri, takého si ho pamätajú v Aténach počas štúdií, takého si ho uchovali v

spomienkach generácie prizrenských bohoslovcov, duchovní aj zverený mu Boží ľud Raško – prizrenskej eparchie, taký ostal počas celej doby svojej patriaršskej slúžby Bohu a ľuďom. Bolo jedno, kde to bolo – či už v Európe, Amerike, Austrálii, Jeruza-

leme, na Svätej Hore Athos, v Moskve či Kyjeve. Vždy a všade rozprával, plakal, prosil a ďakoval Christovi, ním sa nasycoval aj posilňoval, lebo vedel spolu s apoštolom Pavlom, ktorého meno nosil, že jedine On je Ten, ktorý – „mu silu dáva.“ Táto sila a výdrž je pre našu rozmazanú dobu obdivuhodná. Ako príklad uvedieme, že po návšteve Austrálie a lete dlhom 22 hodín, prídúc do Belehradu, hneď odišiel na „bdenije“ do katedrálneho chrámu. Potom asi 2 hodiny ručne opravoval svoju dokmášanú rjasu, aby ráno okolo 6.00 hod. 14. novembra 2004 odcestoval na 3-dňovú návštevu do Moskvy. Všetko to robil úplne prirodzene, nemysliac si, že je to nejaká výnimočná cnosť. To, čo sa naučil od mladosti v rodnej Slavónii a monastieri – telesná a duchovná usilovnosť, nezamestnávajúce sa sebou iných, starostlivosť o vlastné potreby od opravy svojich topánok, zašívania odevu i varenia stravy, ho sprevádzalo až do hlbokkej staroby. Táto jeho jednoduchosť a skromnosť však nebola všetkým po vôli. Niektorí by svojho najvyššieho cirkevného predstaviteľa radšej videli skvostne oblečeného s nablýskanými topánkami, ako s tými, čo našiel vyhodené pri kontajneri a sám si ich opravil. Istá žena raz prišla za ním a celá rozrušená mu povedala, že tú noc sa jej vo sne zjavila Bohorodička, ktorá jej kázala odnieť peniaze patriarchovi, aby si mohol kúpiť novú obuv. S týmito slovami mu podala obálku s peniazmi. Patriarcha Pavel obálku nevzal, no láskavo sa jej opýtal: „V akom čase si išla spať?“ Prekvapená žena odvetila: „No...približne okolo jedenástej.“ „Viete, ja som šiel spať neskôr, okolo štvrtej nad ránom“ – odpovedal patriarcha. „A vo sne ma taktiež navštívila Bohorodička a prosila ma, aby som vám odkázal, že tie peniaze si máte vziať naspäť a dať ich tým, kto ich skutočne potrebujú.“

O takéto duchapřítomné odpovede pri patriarchovi Pavlovi nebola núdza. Keď mu núkali novú rjasu, taktiež položartom – polovážne odpovedal: „Veď ja už jednu mám, nemôžem predsa na sebe nosiť obe.“ Skromnosť vyžadoval však aj od duchovenstva a episkopátu, preto niekedy dokázal aj blaho upozorniť na nadmerný prepych. Vidiac pred budovou patriarchátu značky zahraničných automobilov, spýtal sa komu patria. Ak mu bolo oznámené, že sú to automobily eparchiálnych archijerejev, iba poznamenal: „Ak vlastnia takéto autá a poznajú prikázanie Spasiteľa o chudobe, tak aké by mali, keby toto prikázanie neexistovalo.“ V podobnom duchu vedel odpovedať vzdelaným i nevzdelaným.

Je všeobecne známe, že najťažšie je rozprávať sa, protirečiť alebo ignorovať opitého. No i tu si patriarcha vedel poradiť. Neodsúdil, no s jeho vlastným, blahým humorom aj na-

pomenul. Zobrazuje to i príhoda, keď sa k patriarchovi prihovril jeden podnapitý človek, sťažujúc sa, akí sú ľudia zlí. Nadávajúc na všetkých, nakoniec vyzdvihol ako príklad seba i jeho. „Všetci sú na nič, ale ja i vy sa ešte držíme. My sme ešte dobrí. No nemám pravdu?“ Patriarcha neprotirečil, iba poznamenal: „Sme, sme, akurát, keď viacej vypijeme nevieme, čo hovoríme.“ Za všetky takéto príklady na ilustráciu ešte jeden: „Bolo všeobecne známe, že patriarcha často cestuje autobusom, hromadnou dopravou alebo chodí po Belehrade pešo. Raz keď mali ísť služobne kdesi v hlavnom meste, patriarcha oznámil, že sa ide mestským spojom. Jeho sekretár z toho nebol vôbec nadšený, preto sa snažil nájsť výhovorku a patriarchu od tejto prepravy odhovoriť: „Vaša Svätosť, autobus ide okolo pláže pri Dunaji a tam sú obnažení ľudia; nepatrí sa, aby sme tadiaľto išli a pozerali sa na nich.“ Pavel neatáľal a iba úsečne odvetil: „Každý vidí to, čo chce; za chvíľu odchádzame!“

V tomto príspevku nie je možné v krátkosti opísať, čo je zaznamenané v mnohých knihách vydávaných o patriarchovi nielen v Srbsku. Chcel som však aspoň poodhaliť to, čo tohto vzrastom malého človeka robilo veľkým pred jeho národom i pred históriou. Neboli to iba jeho fundované práce, ktoré vychádzali a vychádzajú v časopisoch i knižne. Nebolo to ani jeho postavenie a funkcie v mnohých dôležitých komisiách, združeníach a koniec koncov čelné postavenie v Srbskej pravoslávnej cirkvi. Hoci mal hlboké vedomosti, dar slova, znalosť jazykov aj ďalšie prednosti, nikdy si na nich nezakladal. Dokonca sa ani nesnažil byť presne informovaný, strašne fundovaný alebo úplne presvedčivý. Bol skôr nenápadný, nenútený a nevtieravý. Ak v ťažkých vojnových časoch išiel na ešte ťažšie rokovania medzi takmer nezmieriteľné strany, niekedy ani nemal pojem „kto za koho kope“ a aké argumenty by sa dali použiť. To jeho sprievodcom často vadilo, no on mal inú stratégiu. Práve tí, ktorí ho sprevádzali, s počudovaním svedčili, že kde prišiel patriarcha Pavel, tam končili ostré debaty, nebolo počuť vulgarizmy, nezmieriteľné slová a začínali sa hľadať riešenia. Zvyčajne to bolo bez toho, aby sa patriarcha zamiešal do rozhovorov, bez výčitiek a mudrovania, bez znalosti politiky... Jednoducho celý jeho malý zjav svedčil o veľkej pravde. „Budme a ostaňme ľuďmi.“ Sedel skromne, vytrvalo sa modliac a ak niečo povedal, bolo to vždy v duchu jeho vlastného étosu: „Nech budú vaše slová blahé a argumenty silné.“ A základným jeho argumentom bolo: „Bude nám lepšie, ak my budeme lepšie.“

Prot. Peter Savčak

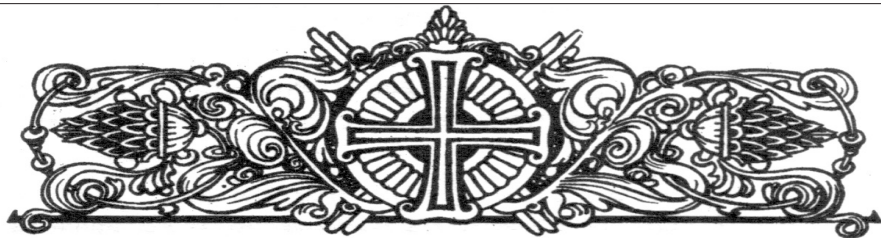
Použitá literatúra:

Archimandrita Jovan Radosavljevič. Sa patrijarchom Pavlom kroz život. Manastir Ježevica 2010. ISBN 978-86-84933-26-7.

Janič, J., Budem slušať Boga. Pravoslavnij svjato-tichonovskij gumanitarnyj universitet, 2013. ISBN 978-5-7429-0412-0.

Jagodič, R. Patrjarch Pavle. Bajina Bašta 2017. ISBN 978-86-6465-003-8. Iz životopisa patriarcha srpskog Pavla. Beograd 2009.

Príbëhy o Jeho Svátosti srbském patriarchovi Pavlovi, In: IKONA 2009/4, ročník III. Český národní fond kultúry, a.s. s. 13.

O STRACHU

Sväté Písmo nám hovorí o dvoch druhoch strachu. Prvý je prospešný a mali by sme ho rozvíjať. Druhý by sa mal prekonať. Prvý je strach pred Pánom. Neznamená to však, že sa máme niečoho báť. Je to skôr bázeň pred Bohom; bázeň pred Jeho silou a slávou. Je to zároveň rešpekt pred Jeho hnevom. Inými slovami, je to vlastne uvedomenie si všetkého, čím Boh je a to prichádza skrze poznanie Jeho a Jeho vlastností.

Strach pred Pánom prináša mnohé požehnania a privilégia. Je to začiatok múdrosti a vedie k poznaniu (Ž 111,10). Iba blázon pohŕda múdrosťou a karhaním (Pr. 1, 7). Ďalej, strach Pánov prináša život, odpočinok, pokoj a spokojnosť (Pr. 19, 23). Je prameňom života (Pr. 14, 27) a zabezpečuje nám istotu (Pr. 14, 26).

Vidíme, ako má byť strach pred Pánom podporovaný. Ale druhý typ strachu, ktorý sme spomenuli, vôbec nie je prospešný. Je to „duch bojzlivosti“, o ktorom hovorí Pavel v 2. Liste Timotejovi: **„Boh nám zaiste nedal ducha bojzlivosti, ale (ducha) moci, lásky a sebaovládania“** (2 Tim 1, 7). Duch bojzlivosti nepochádza od Boha. Ale predsa sa nám stáva, že sa bojíme a ten strach nás môže ovládať. Aby sme zvíťazili nad týmto strachom, musíme sa spoliehať na Boha. **„V láske nieta strachu, ale dokonalá láska vyháňa strach, pretože (príčinou) strachu sú úzkosti pred trestom, a kto sa bojí, nie je dokonalý v láske“** (1 Jn 4, 18). Nikto nie je dokonalý a Boh to vie. A preto nás povzbudzuje v celej Biblii. Od samého začiatku v 1.knihe Mojžišovej až do konca knihy Zjavenia od apoštola Jána nám Boh hovorí: **„Nebojte sa.“**

Prorok Izaiáš hovorí: **„Neboj sa, lebo ja som s tebou, nepozeraj ustrašene vôkol seba, lebo ja som Boh tvoj! Posilním ťa a pomôžem ti, i podopriem ťa svojou spásonosnou pravcou“** (Iz 41, 10). Často sa bojíme budúcnosti a toho, čo nás čaká. Ale Isus hovorí, že Boh sa stará o nebeské vtáčstvo, tak o čo viac sa bude starať o svoje deti? **„Preto nebojte sa, vy ste viac ako mnoho vrabcov!“** (Mt 10, 31). Iba niekoľko týchto veršov hovorí o viacerých druhoch strachu. Boh nám hovorí, aby sme sa nebáli toho, že budeme sami alebo slabí, že nás nikto nebude počuť, alebo že nám bude niečo chýbať.

V knihe Žalmov sa hovorí: **„Ja v Boha dúfam, nebojím sa, čo mi urobí človek?“** (Ž 56, 11). Je toto silné svedectvo o tom, ako pôsobí viera v Boha. Bez ohľadu na to, čo sa stane, žalmista bude dôverovať Bohu, lebo pozná Božiu moc. Kľúč v prekonávaní strachu je spoliehanie sa na Boha. Viera v Boha je odmietanie strachu. Je to spoliehanie sa na Neho v najťažších chvíľach a dôvera, že všetko bude dobré. A toto spoliehanie prichádza z poznania Boha, že je dobrý. Ako to Jób povedal: **„Nech ma aj zabije, iné nečakám, len svoje cesty chcem obhajovať pred Ním“** (Jób 13:15).

Keď sa naučíme dôverovať Bohu, nebudeme sa viac báť vecí, ktoré sa dejú proti nám. Budeme ako žalmista, ktorý povedal: „**Nech sa radujú všetci, ktorí dúfajú v Teba a ple-
sajú neustále. Ty ich ochraňuj, nech v Tebe jasajú milovníci Tvojho mena**“ (Ž 5, 12).

Jerej Viktor Čabiňak

ŽIVOT A PÔSOBENIE SVÄTÉHO IRINEJA LYONSKÉHO

Svätý Irenej Lyonský je významným cirkevným spisovateľom 2. storočia a je jedným z najdôležitejších svedkov a ochrancov apoštolskej Tradície v prvej Cirkvi. Celý svoj život bojoval proti heréze gnosticizmu, ktorá sa v čase jeho pôsobenia intenzívne šírila na Západe. Svätý Irenej sa v tomto nelahkom boji javil ako dobrý znalec nie len Svätého Písma a Tradície Cirkvi, ale ako vynikajúci filozof, ktorý vedel vyvrátiť všetky nuan-
sy učenia svojich nepriateľov. Vo svojej

teologickej práci nadviazal na maloázijskú tradíciu svojich predchodcov. Jeho životné dielo malo veľký význam pre Cirkev v Gálii a jeho spisy patria medzi najcennejšie svedectvá o živote Cirkvi v poapoštolskom období. Svätý Irenej v dejinách Cirkvi si zaslúži vysoké hodnotenie pre svoju obetavú dušpastiersku službu. Bol horlivým dušpastierom, ktorý sa pričínil o rozkvet lyonskej Cirkvi a šírenie kresťanstva vo východnej Gálii (dnešné Francúzsko). Žil v dobe blízkej apoštolskej a správne pochopil potreby Cirkvi svojej doby.

Svätý Irenej spolu so svätým Ignáčom Antiochijským tvoria najdôležitejšie medzníky Cirkvi prvých dvoch poapoštolských storočí. Jeho teológia prehĺbila učenie o Cirkvi a poskytla nové možnosti pre formovanie správneho kresťanského učenia. Aj keď svätý Irenej nebol teológom v úzkom zmysle tohto slova, je možné ho zaradiť medzi tvorcov kresťanskej teológie. Svojou teologickou prácou odhalil falošnosť herézy gnosticizmu a zároveň úspešne obhájil kresťanskú vieru, ktorú popierali alebo nesprávne vysvetľovali gnostici. Dôsledne si preštudoval heretické spisy a pri ich vyvracaní sa opieral o pramene kresťanskej viery. Vyvracal učenie nepriateľov Cirkvi argumentami Cirkvi.

Svätý Irenej bol gréckeho pôvodu, o čom svedčí jeho grécke meno. Pochádzal z Malej Ázie. Pravdepodobne sa narodil okolo roku 130 – 140 v Smyrne, alebo v jej blízkosti, aj keď nie sú známe konkrétne historické svedectvá, ktoré by zaznamenali miesto a čas jeho narodenia. Bol vychovaný v kresťanskej rodine. Ešte v detstve bol zoznámený s gréckou literatúrou. Jeho spisy svedčia o tom, že nadobudol plné klasické svetské vzdelanie. Dobre ovládal poéziu, filozofiu, rétoriku a dialektiku. Vo svojich spisoch často cituje Homéra, Gezioda, Pindara a Platóna. Mladosť strávil v meste Smyrna. Cirkevné učenie spoznal vďaka počúvaniu poučení svätého Polykarpa, biskupa v Smyrne, ktorý bol učeníkom evanjelistu Jána. Okrem svätého Polykarpa cirkevné učenie spoznával tiež vďaka besedám s presbytermi, ktorí boli, podľa jeho

názoru, priamymi učeními samotných apoštolov. Svätý Irinej žil niekoľko rokov v blízkosti svätého Polykarpa, čo mu umožnilo, aby sa od neho naučil pravej apoštolskej Tradícii. Vďaka tejto skutočnosti v teológii svätého Irineja Lyonského je zreteľne cítiť apoštolského ducha. Svätý apoštol a evanjelista Ján Teológ, svätý Polykarp Smyrnský a svätý Irinej vytvárajú tri ohnívká ucelenej reťaze, ktorá pochádza od Isusa Christa.

Svätý Irinej niekoľko rokov prežil v Ríme, kde sa pravdepodobne venoval štúdiu teológie v prvej známej kresťanskej škole, ktorú založil svätý Justín Filozof. Je možné, že práve tu sa zoznámil s gnostickými smermi. Ako učeník apoštolských mužov bol predovšetkým vychovávaný na základe Svätého Písma a cirkevnej Tradície, avšak v snahe obrany cirkevného učenia sledoval všetky jemu súčasné filozofické názory a smery.

V dospelosti svätý Irinej odchádza z Východu na Západ do Gálie, kde ho posielala svätý Polykarp, aby tam šíril kresťanstvo. Pravdepodobne svätý Irinej spolu so svätým Polykarpom bol okolo roku 160 v Ríme navštíviť rímskeho biskupa Aniceta, odkiaľ bol vyslaný k biskupovi Potinovi pre upevňovanie Evanjelia v západnej časti Európy. Grécky pôvod mien biskupov, ktorí pôsobili na Západe, svedčí o tom, že na Západ bolo kresťanstvo prenesené z Východu a vyslanie svätého Irineja do Gálie zase o priateľských vzťahoch Gálie a Malej Ázie. V tom čase Cirkev v Lyone prekvitala, na čele ktorej stál biskup Potinos. Práve v Lyone bol svätý Irinej ustanovený za presbytera. Jeho misijné pôsobenie prinášalo úspechy. Usiloval sa šíriť kresťanskú vieru vo všetkých končinách miestnej Cirkvi. Vždy bol nápomocný staručkému lyonskému biskupovi Potinovi vo vykonávaní jeho náročnej služby.

Svätý Irinej počas strašného prenasledovania kresťanov za doby cisára Marka Aurélia v roku 177 bol v Lyone. Mnohí kresťania lyonskej Cirkvi boli uväznení, dokonca aj biskup Potinos. Svätý Irinej bol veľmi vážený lyonskými kresťanmi. V tom istom roku bol vyslaný do Ríma s odporúčacím listom k rímskemu biskupovi Eleuterovi (r. 174-189), v ktorom lyonskí vyznávači vyjadrovali svoj postoj k heréze montanistov, ale z druhej strany s cieľom presvedčiť Eleutera, že by sa nemal priečiť efezskému biskupovi, ktorý sa zhovievavo správal ku kajúcnikom. Cestovanie do Ríma ho ochránilo pred mučeníckou smrťou. V tomto roku zomrel mučeníckou smrťou za vieru v Isusa Christa biskup Potinos ako 90-ročný. V roku 177 alebo 178 po týchto tragických udalostiach po návrate do Lyonu bol svätý Irinej vybratý za biskupa lyonského.

Svätý Irinej Lyonský počas svojej biskupskej služby za krátku dobu premenil celé mesto na kresťanské. Prostredníctvom svojich kázni horlivo obhajoval kresťanskú vieru. Ako biskup je tiež známy v dejinách Cirkvi svojou úspešnou prácou medzi Keltmi, ktorým kázal v ich dialekte, bojom s gnostickým učením a účasťou v spore o slávení Paschy. Zásahom do tohto sporu chcel dosiahnuť zhodu medzi Východom a Západom a dovolil si patrične napomenúť k miernosti aj rímskeho biskupa Viktora I. (r. 189-198). V jeho liste rímskemu biskupovi Viktorovi I. prvýkrát sa stretávame s teológiou jednoty pri rôznorodosti národov v jednotlivých miestnych Cirkvách. Tento zásah je posledný známy údaj zo života svätého Irineja a uskutočnil sa pravdepodobne medzi rokmi 192-195. Celý spor spočíval v dátume slávania Paschy. Maloázij-skí kresťania sa opierali o autoritu svätých apoštolov Jána a Filipa a slávili Paschu 14. nisanu. Rímski kresťania vychádzali z vlastnej tradície a slávili Paschu v prvú nedeľu po 14. nisanu. V čase návštevy Ríma a tamojšieho biskupa Aniceta okolo roku 160 svätý Polykarp diskutoval s ním aj o spoločnom dátume slávania Paschy. Aj keď k dohode nedošlo, obidvaja biskupi

sa rozišli v pokoji a rozhodli sa udržiavať tradície vlastné ich miestnej Cirkvi. Spor sa dostáva do novej fázy, keď sa rímsky biskup Viktor snažil svojou mocou nanútiť ostatným cirkvám rímsky spôsob svätenia Paschy. Efezský biskup Polykratos obhajuje spôsob slávenia Paschy zaužívaný v maloázijských cirkvách. Viktor bol pripravený prerušiť všetky styky s týmito cirkvami vrátane eucharistickej jednoty. Jeho zámer odsúdili mnohí biskupi, ku ktorým patrí aj svätý Irinej. V liste prosí biskupa Viktora, aby nenarušoval jednotu Cirkvi pre otázky obradu a radí mu, aby si vzal príklad z Aniceta. Slová svätého Irineja biskup Viktor vzal k srdcu. V tomto duchu svätý Irinej písal aj ostatným biskupom s cieľom zachovania jednoty Cirkvi.

O ďalšom pôsobení svätého Irineja sa nám nezachovali konkrétne historické svedectvá. Podľa Tradície Cirkvi svätý Irinej zavŕšil svoj život mučeníckou smrťou za vieru v Christa spolu s tisícami svojich duchovných detí za čias panovania cisára Septima Severa (r. 193 - 211) okolo roku 202. V spomínanom období sa zase začali kruté prenasledovania kresťanov, počas ktorých v Lyone zomrelo okolo 19000 veriacich.

Literárna činnosť svätého Irineja Lyonského

Svätý Irinej bol plodným spisovateľom, aj keď väčšina jeho spisov sa stratila. Písal svoje diela v gréckom jazyku, ale zachovali sa nám hlavne v latinskom a arménskom preklade. Napísal niekoľko spisov. Okrem dvoch všetky ostatné sú známe podľa mena, komu boli adresované, a zachránili sa len v malých úryvkoch. Niekoľko pasáží textov sa nám zachovalo v dielach cirkevného historika Euzébia Cezarejského, svätého Hipolyta Rímskeho, Tertuliana, svätého Cypriána Kartágenského, Teodoretta Kýrskeho, ctihodného Maxima Vyznávača, svätého patriarchu Fótia a ďalších. Napriek uvedeným skutočnostiam sú všetky spisy svätého Irineja veľmi dôležité z pohľadu zachovania literárneho cirkevného dedičstva 2. storočia. Vyjadrujú vážne problémy spomínanej doby a svedčia o tom, akým ostražitým okom dobrý pastier lyonskej Cirkvi sleduje udalosti tykajúce sa kresťanstva a s akou láskou a starostlivosťou chráni čistotu cirkevného učenia.

Spisy svätého Irineja Lyonského sú napísané formou štúdie a listov a majú predovšetkým polemický a ekleziologický charakter:

1. O jedinom počiatku, alebo o tom, že Boh nie je príčinou zla. Spis s týmto názvom bol adresovaný rímskemu presbyterovi Florinovi. Úryvok obsahuje niektoré spomienky svätého Irineja na svojho dobrého učiteľa svätého Polykarpa Smyrnského. Príčinou napísania spisu bolo pravdepodobne učenie presbytera Florina, že Boh ako jediný počiatok všetkého je aj príčinou vzniku zla. V tomto spise svätý Irinej napomína Florina, že šíri učenie, ktoré nemá zdravý kresťanský duch, nie je v súlade s cirkevným učením a vedie veriacich do záhuby. Prípomína mu, že presbyteri, ktorí prijali učenie od samotných apoštolov, učili Evanjeliu pravdy aj jeho. Prostredníctvom spisu svätý Irinej vyvrátil učenie presbytera Florina, ktorý onedlho upadol do ďalšej krajnosti a vysvetľoval pôvod zla v zmysle falošného gnostického učenia Valentínov. Spis vznikol v čase, keď presbyter Florin ešte nebol vylúčený z Cirkvi.

2. Presbyter Florin neakceptoval kritiku svätého Irineja, bol vylúčený z Cirkvi a stal sa prívržencom učenia gnostika Valentína. Uvedená skutočnosť podnietila svätého Irineja k napísaniu traktátu proti presbyterovi Florinovi s názvom **O osmici**, t.j. o prvopočiatkových ôsmich eónoch, ktoré pokračovatelia Valentína vnímali ako koreň a základ všetkého. Hlavnou témou tohto traktátu bolo nepochybne vyvrátenie falošného učenia Valentína.

3. Spor o čase slávenia Paschy bol príčinou napísania svätým Irinejom listu rímskemu biskupovi Viktorovi v mene galských kresťanov. Z tohto dôvodu svätý Irinej napísal niekoľko listov adresovaných biskupom jednotlivých miestnych Cirkví. Prostredníctvom listu sa svätý Irinej snaží riešiť túto aktuálnu otázku, ktorá posledné desaťročia trápila Cirkev. Okrem iného svätý Irinej v liste upozorňuje rímskeho biskupa Viktora na mylné učenie presbytera Florina, ktoré malo negatívny vplyv aj na kresťanov v Gálii a navrhuje ho vylúčiť z Cirkvi.

4. Svätý Irinej napísal ďalší traktát s názvom **O rozkole**, adresovaný Vlastovi, ktorý chcel spraviť rozkol. Vlast bol pôvodcom z Alexandrie, priateľ presbytera Florina. Bol tiež rímskym presbyterom, avšak v spore o slávení Paschy sa pridrižoval maloázijskej tradícii, o čom svedčí sýrsky fragment. Pravdepodobne sa stal prívržencom učenia gnostika Valentína. Hlavnou témou traktátu bolo vyvrátenie falošného učenia valentiánov. Tento spis sa nezachoval, ak neberieme do úvahy úryvok, ktorý bol nájdený v Ptattom v Turínskej knižnici.

5. Najvýznamnejším spisom svätého Irineja je **Odhalenie a vyvrátenie falošného učenia**. Tento spis sa zachoval do našich čias a je obsahovo najväčším. V historicko-teologickej literatúre je známy a citovaný pod skráteným názvom **Adversus haereses - Proti herézam**. Tak ako ostatné spisy, aj tento bol napísaný na základe aktuálnych potrieb Cirkvi. V čase pôsobenia svätého Irineja pokračovatelia Valentína prenikli so svojim falošným učením až do Gálie, kde mali veľký úspech. Získali mnoho ľudí, ktorí sa dali ľahko presvedčiť buď z nevedomosti, alebo kvôli pochybnostiam vo viere. Svätý Irinej bol tiež svedkom neskoršieho pokánia a návratu oklamáných do Cirkvi. Uvedené skutočnosti podnietili svätého Irineja k odhaleniu falošného učenia gnostikov. Svätý Irinej vo svojom spise zdôraznil škodlivosť ich učenia. Ďalšou príčinou napísania tohto spisu bola prosba jeho priateľa, ktorého si svätý Irinej veľmi vážil a ktorému venoval tento spis.

6. Ďalším spisom svätého Irineja je **Dôkaz apoštolskej kázne**. Tento spis až do začiatku 20. storočia nebol známy, aj keď ho spomína Euzébios Cezarejský v Cirkevnej histórii. Spis bol objavený archimandritom Karapetom Ter-Mekertčianom v decembri roku 1904 v arménskom rukopise, ktorý patrilo knižnici chrámu Matky Božej v Jerevane, a bol uverejnený v roku 1907. Rukopis pochádza z 13. storočia a obsahuje preklad z konca 7. storočia. Bol napísaný po roku 190 a adresovaný bratovi Markiánovi. Autorstvo spisu je nepochybné, pretože sa v ňom svätý Irinej odvoláva na spis Proti herézam. Dokonca je možné sledovať určité paralely jednotlivých pasáží obidvoch spisov. Spis má apologetický a katechetický charakter. Jeho cieľom bolo priblížiť kresťanské učenie adresátovi a posilniť ho vo viere. Svätý Irinej v tomto spise analyzuje pravidlo viery, ktoré prijímame pri krste, a dotýka sa hlavne učenia o krste, o Bohu, o Svätej Trojici, o osobe Isusa Christa, o Božom kráľovstve a spásе človeka.

7. Okrem uvedených spisov svätého Irineja sú také, o ktorých vieme veľmi málo a ktoré sa nám zachovali len vo fragmentoch v dielach spomínaných svätých Otcov a cirkevných spisovateľov. Sú to napríklad spisy Proti pohanom; O poznaní; O Svätej Trojici; O podstate kozmu; Výklad na Pieseň Piesní; O viere a ďalšie. Niektoré z nich sú iba pripisované svätému Irinejovi. Euzébios Cezarejský zároveň hovorí o spisoch svätého Irineja Lyonského, ktoré mohli existovať, avšak on osobne s nimi do kontaktu neprišiel.

Prot. Vasyl' Kuzmyk

Správy zo Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte

Sedemdesiate výročie autokefálie Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

9. decembra 2021 sme slúžili slávnostnú sv. Liturgiu, počas ktorej sme si pripomenuli sedemdesiate výročie autokefálie Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku, ktorú sme dostali od Moskovského patriarchátu. Sv. Liturgiu viedol preosvietený Antonij, biskup moravičský, spolu s ktorým slúžili archimandrita Serafim (Šemjatovský), predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi

v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte, prot. Daniil Andrejuk, predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v Amerike pri Moskovskom patriarcháte, prot. Kachaber Gogotišvili, predstaviteľ Gruzínskej pravoslávnej cirkvi, pozvaní hostia a duchovenstvo chrámu.

Na slávnosti boli prítomní aj mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenskej republiky v Ruskej federácii Ľubomír Rehák a mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Českej republiky v Ruskej federácii Vítězslav Pivoňka.

Počas bohoslužby boli prednesené zaupokojné modlitby za zosnulých metropolitov našej Cirkvi, Jelevferija (1959), Jána (1975), Doroteja (1999) a Nikolaja (2006).

Chrámový sviatok

V nedeľu 19. decembra 2021 sme slávili sviatok sv. Nikolaja Divotvorcu. V predvečer sviatku slávnostné vsenočné bdenie s lítijou ako aj sv. Liturgiu v samotný deň sviat-

ku viedol archimandrita Serafim (Šemjatovský), predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte, prot. Daniil Andrejuk, predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v Amerike pri Moskovskom patriarcháte, prot. Kachaber Gogotišvili, predstaviteľ Gruzínskej pravoslávnej cirkvi, pozvaní hostia a duchovenstvo chrámu.

Okrúhly stôl

Dňa 29. decembra 2021 sa v knižnici zahraničnej literatúry v Moskve uskutočnil okrúhly stôl na tému "Duchovno-kultúrne vzťahy Ruska, Česka a Slovenska. Historia, súčasnosť a perspektíva rozvoja." Na podujatí vystúpil aj mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenskej republiky v Ruskej federácii Ľubomír Rehák, ktorý okrem zaujímavého príspevku predstavil aj novú knihu, ruský preklad

Krvavých sonetov od Pavla Országha Hviezdoslava. S príspevkami tiež vystúpili archimandrita Serafim (Šemjatovský), predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte a jeromonach Alexander (Haluška), tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte.

Jeromonach Alexander (Haluška)
tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi
v českých krajinách a na Slovensku v Moskve

O POMINUTEĽNEJ SLÁVE

Nie je nič také, čomu by vaše neuškodili. Ako rozbúrené vetry narážajú na rozbúrené more a rozvirujú ho až do samého dna, takže piesok sa mieša s vlnami, tak aj vaše, vtrhujúc do duše, rozvirujú v nej všetko i oslepujú jej rozumovú schopnosť, obzvlášť však vaše k sláve (zemnej, márnivej). **(Sv. Ján Zlatoústy)**

Život sprevádzaný duchovnou piesňou

Kto pozná pani **PaedDr. Annu Derevjaniková, PhD.**, vedúcu Katedry hudobnej, výtvarnej a telesnej výchovy Pedagogickej fakulty a učiteľku cirkevného spevu na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, vie, že jej celý život sprevádza ľudová a duchovná pieseň, ktorú dostala do vienka od Pána Boha.

Narodila sa 26. januára 1962 v pravoslávnej rodine, v ktorej sa neustále spievalo. Otec začínal, mamka mu tercovala a traja bratia vypomáhali ako vedeli. Už od materskej škôlky sa jej vrýval do pamäti prekrásny trojhlasný spev, ktorý počúvala v rodnej Jarabine, čo predurčilo jej hlavnú životnú cestu. Vystupovala s piesňou pri rôznych príležitostiach a ako desaťročná sa zúčastnila na Makovickej strune v Bardejove, kde v sólo speve a v duo speve so svojím bratrancom získali prvé miesta.

Keď študovala na Strednej pedagogickej škole a neskôr na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove, v speve sa postupne zdokonaľovala ako členka dievčenského speváckeho zboru a folklórneho súboru Karpatanin. V tom čase v Jarabine pôsobila ženská spevácka skupina Poľana, v ktorej spievali staršie ženy a mladá študentka počas sobôt a nedelí im vypomáhala. Zo začiatku zo známych príčin sa nemohla angažovať v cirkevnom speve, pre budúceho pedagóga v tom čase to bolo nemysliteľné. Ale rodičia ju v pravoslávnom duchu vychovávali, čo sa odzrkadlilo po nežnej revolúcii, keď v roku 1990 nastúpila na Pravoslávnu bohosloveckú fakultu ako učiteľ cirkevného spevu. Boli to ťažké, ale radostné začiatky. Musela sa sama v cirkevnom speve, v pravoslávnej teológii vzdelávať, aby mohla vzdelávať iných. Založila študentský spevácky zbor a spolu s pravoslávnyimi entuziastami, ako napríklad manželia Kernaševičovi, Kuzanovi, Pavol Hvarila, Vasiľ Dura, ktorý dochádzal z Košíc, neskôr manželia Begeniovi, bývalí členovia PULSu – Michal Petruška, Rudolf Smoter, Mária Hrabovská, Anna Baslarová a ďalší, založila Pravoslávny spevácky zbor sv. Alexandra Nevského, ktorý spieval pri katedrálom chráme v Prešove. Samozrejme, že náš život sprevádza Svätá Trojica, a tak do tretice založila aj pravoslávny cirkevný zbor Uspenija Presvätej Bohorodičky v rodnej Jarabine. So všetkými tromi zbormi, ako dirigentka, reprezentovala našu Pravoslávnu cirkev nielen na rôznych festivaloch duchovnej piesne na Slovensku, ale aj v zahraničí. V poľskej Hajnowke na medzinárodnom festivale pravoslávnych zborov reprezentovala

náš cirkevný spev so všetkými tromi zbormi, a treba zdôrazniť, že s veľkým úspechom. Nezabudnuteľnou bola reprezentácia našej Cirkvi katedrálным zborom v protestantskom Škótsku, Grécku, Izraeli či na Ukrajine. Spomenieme len niekoľko slovných hodnotení od duchovných otcov. Otec John v Škótsku povedal, že „váš spev je mostom medzi nebom a zemou“, alebo slová otca Michaila zo Seredneho na Ukrajine: „Keď ste počas Liturgie spievali Svjat, svjat, svjat, mal som pocit, že sa vznášam na nebo.“ Keď sme v Brezne zaspievali „Blažen muž...“, operný spevák Martin Babjak povedal, že taký krásny spev v živote nepočul. To sú veľké slová od uznávaného speváka a odborníka. Na tom má najväčšiu zásluhu práve **naša jubilanťka**, ktorá pravidelne svojím prekrásnym a výrazným spevom obohacuje sväté Liturgie v našom Katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove.

Ďakujeme našej Anke, že nás naučila spievať, že sme spoločne pocítili veľkú duchovnú radosť, Božiu lásku a Jeho požehnanie. Vyprosujeme u Hospoda Boha pre našu jubilanťku hojnosť Božej milosti, šťastia, zdravia v jej ďalšom živote a tvorivej práci.

Na mnohaja i blahaja lita!

Peter Begeni a členovia katedrálneho zboru

O TRPEZLIVOSTI

Náš Boh je vševediaci: a to znamená, že On počuje každý náš vzdych, vidí každú slzu, ktorú sme vyronili. Náš Boh je všemohúci: a to znamená, že On nás pozbaví akýchkoľvek nepriateľov, vytrhne z čelustí samotnej smrti. Náš Boh je nanajvyš dobrý: a to znamená, že On chce, aby sme sa tešili blahobytom v terajšom, Bohom darovanom živote. A tak teda, ak nás utláča nejaké nešťastie, to znamená, že ono, podľa Božieho zámeru, priznáva sa pre nás ako užitočné a nevyhnutné.

Ak Prozreteľnosť posieľa ti jeden horký kalich za druhým, takže tvoje srdce začína pochybovať o milosrdenstve Hospodina, vtedy hovor sám sebe: „Môže snáď byť Slnko niekedy bez lúčov a môže snáď Boh- Lásky nemať viacej nijakej lásky?“

Nebudeme padať duchom, keď nás postihujú nešťastia. Už aké by boli, sú potok sa letiaci pomimo oblak. No akékoľvek súženie by si pomenoval, ono má koniec; ukázal by si na hocijaké nešťastie, ono má svoju hranicu. **(Sv. Ján Zlatoústý)**

Duša človeka striezlivého prijíma Božie slová ako smädná zem – dážď. **(Sv. Efrém Sýrsky)**

Démonický boj deje sa v nás troma hlavnými spôsobmi: alebo z nedbalosti, alebo z pýchy, alebo zo závidia démonov. **(Sv. Ján Lestvičník)**

Posmrtná spomienka

Útla, tichá, skromná, usmievavá, s modlitbou na perách. Ako žila, tak aj odišla do večnosti. Dňa **30. októbra 2021** nás opustila naša drahá mamka, babka, prababka a sestra v Christu **Pavína Šoltýsová** z PCO Lutina. Dožila sa požeňnaných **92 rokov** veku.

„Babka“, ako sme ju všetci oslovovali, bola ako zrnko, ktoré padlo do úrodnej zeme. Priviedla na svet a s manželom vychovala 11 detí, dožila sa 30 vnúčat a 34 pravnúčat. Jej najbližšia rodina má dnes okolo 100 členov. Babkin život nebol ľahký, ale prežila ho plnohodnotne, lebo bol naplnený láskou, vierou a nádejou. S Božou pomocou zvládla a prekonala všetko. Naučila nás skromnosti a vďačnosti za všetko, čo máme. Bola pre nás rozprávková a anjelská. Za to, čím sme, vďačíme práve jej. Bola to mama s veľkým M. Nikdy nemyslela sama na seba. Priala a konala dobro druhým, vždy ochotne podala pomocnú ruku. Bola hlboko veriaca, od mladosti mala vzťah k Bohu a Cirkvi. Keď sa pravoslávni veriaci v minulosti nemohli stretávať v cirkvi, už vtedy

sa schádzali u nich doma v malom domčeku. Babka Pavína milovala Cirkev a pravoslávnu vieru. Jej prekrásny hlas od mladosti znel v ľutinskom chráme na hôrke, do ktorého veľmi rada chodila. Aj keď už neskôr kvôli zdraviu nemohla pravidelne ísť do chrámu, vždy sa doma venovala modlitbe. Rada čítala Odkaz sv. Cyrila a Metoda, modlila sa pri ikonách a prežehnávala na každom kroku. Rada nám rozprávala o histórii, sile a pravosti pravoslávnej viery. Často spomínala učenie duchovného otca Vasilija Solovjova, ktorý pôsobil v Lutine, keď ona bola mladá a učil ich zborovo spievať.

Chceme sa v mene rodiny poďakovať duchovným otcom Vladimírovi Kocvárovi a Miroslavovi Humenskému za dôstojnú a pokojnú rozlúčku s našou drahou zosnulou.

Prosíme dobrotivého Pána Boha, aby jej udelil dôstojné miesto v nebeskom Kráľovstve. Modlíme sa za spásu jej duše.

Bražennyj pokoj i vičnaja jej pamjat!

***Za celú rodinu vďačná vnučka Danka Osifová
a veriaci PCO v Lutine***

OBSAH - СОДЪРЖАНИЕ

Nedela o Zakhejovi (Protodiakon Ján Husár).....	3
Podobenstvo o mýtnikovi a farizejovi (Jerej Ivo Ozimani).....	7
Stretnutie Hospodinovo (Jerej Milan Petrisko).....	8
Stretnutie Hospodinovo (Protodiakon Ján Husár).....	9
Mátnotrátňý syn (Prot. Štefan Horkaj).....	11
Tretia nedela Pöstnej triody (Mäšopustná) – O poslednom súde (Protodiakon Ján Husár).....	12
„Vyznávali, že sú cudzincami a pútníkmi na zemi“ (Žd 11, 13) (Prot. Peter Kormaník).....	14
Základné kresťanské čnosti - viera, nádej a láska (-SHB-).....	18
Umrťvujete pozemské (Sv. Ján Zlatoústý).....	21
Pokánie ako spasiteľný prostriedok návratu kajúcnika k Bohu (II) (Prot. Peter Kormaník).....	24
Medzi Nebom a Zemou (VII.) (Jerej Ján Pilko).....	26
Patriarcha Pavel – malý muž veľkej viery (Prot. Peter Savčák).....	27
O strachu (Jerej Viktor Čabiňak).....	32
Život a pôsobenie svätého Irineja Lyonského (Prot. Vasyľ Kuzmyk).....	33
Zo Zastupiteľstva.....	37
Blahoželanie.....	39
Posmrtná spomienka.....	41

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spoplatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spoplatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

Pravoslávny chrám sv. vmč. Paraskevy v Krúčove

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ

св. Кирилла
і Мефодія

2
22

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Ročník LXVIII/2022
ISSN 0139-9012

S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyľ Kuzmyk

Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € +**

poštovné 6,- €, polročný príspevok pre

jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.